EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 13.12.2005
COM(2005) 658 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

Par Noturīgas attīstības stratēģijas pārskatīšanu

Rīcības platforma

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

Par Noturīgas attīstības stratēģijas pārskatīšanu

Rīcības platforma

(Dokuments attiecas uz EEZ)

SATURS

1. Rīcības pamatprincipi 4

2. Īstenot pārmaiņas: būtisko jautājumu mērķtiecīga risināšana 6

2.1. Klimata pārmaiņas un tīra enerģija 6

2.2. Sabiedrības veselība 8

2.3. Sociālā atstumtība, demogrāfija un migrācija 9

2.4. Dabas resursu pārvaldība 10

2.5. Noturīgs transports 11

2.6. Globālā nabadzība un attīstības uzdevumi 12

3. Rezultātu iesniegšana 13

3.1. Efektīvāka turpmākā informācija 13

3.2. Sekmīgāka politikas veidošana 14

4. Secinājumi 17

1. PIELIKUMS DEKLARĀCIJA PAR ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS PAMATPRINCIPIEM EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME Prezidentūras secinājumi DOC 10255/05 BRISELES EIROPADOME 2005. GADA 16. un 17. JŪNIJĀ 18

2. PIELIKUMS UZDEVUMI, MĒRĶI, POLITIKA UN PASĀKUMI – KĀ VIRZĪTIES UZ PRIEKŠU, ĪSTENOJOT NAS 20

1. AR KLIMATA PĀRMAIŅĀM SAISTĪTO JAUTĀJUMU RISINĀŠANA 21

2. LABAS VESELĪBAS VEICINĀŠANA – SABIEDRĪBAS VESELĪBA 22

3. SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS APKAROŠANA UN AR DEMOGRĀFISKAJĀM PĀRMAIŅĀM SAISTĪTO PROBLĒMU RISINĀŠANA 23

4. Dabas resursu labāka PĀRvaLdība 25

5. KĀ VAIROT TRANSPORTA NOTURĪBU 27

6. CĪŅA PRET GLOBĀLO NABADZĪBU UN ATTĪSTĪBAS VEICINĀŠANA 29

3. PIELIKUMS 2005. GADA PĀRSKATS PAR ES IlgtspējĪgas ATTĪSTĪBAS STRATĒĢIJU: sākotnējie apsvērumi un turpmākā orientācija *KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM {KOM(2005) 37}* 32

ES Noturīgas attīstības stratēģijas pārskatīšana

Eiropas iedzīvotāji novērtē *dzīves kvalitāti*. Viņi vēlas baudīt labklājību, tīru vidi, labu veselību, sociālo aizsardzību un taisnīgumu. Viņi vēlas to ne vien sev, bet arī saviem bērniem un mazbērniem. Ņemot vērā straujās pārmaiņas pasaulē, kur pārmaiņu temps var nopietni apdraudēt ekonomikas, sociālās vides un dabas pielāgošanās spēju, Eiropai ir jāpanāk modernizācija un jāturas pārmaiņu procesa avangardā. Uzdevums ir nezaudēt tempu, kas kopīgi veicina ekonomisko izaugsmi, sociālo labklājību un vides aizsardzību.

Šo uzdevumu un kategorisko prasību īstenot pārmaiņas atzina 2001. gadā Eiropadomes Gēteborgas sanāksmē, pieņemot Noturīgas attīstības stratēģiju, kurai 2002. gadā Eiropadomes Barselonas sanāksmē papildus tika pievienota ārējā dimensija. Noturīgas attīstības principus un uzdevumus – ekonomisko labklājību, sociālo taisnīgumu, vides aizsardzību un starptautisko atbildību – Eiropadomē vēlreiz apstiprināja 2005. gada jūnijā, kad tika pieņemti noturīgas attīstības pamatprincipi, un tie ieņēma centrālo vietu sarunās Eiropas valstu vadītāju apspriedē Hemptonkortā 2005. gada oktobrī.

Eiropa ar labiem panākumiem ir sākusi piemērot šos noturīgās attīstības principus. Ir uzsāktas būtiskas iniciatīvas atjaunotajā Lisabonas procesā, sociālajā jomā un vides aizsardzībā. Tomēr straujais pārmaiņu temps liek pielikt vēl lielākas pūles, lai nodrošinātu Eiropai noturīgas attīstības ceļu. To var veikt, pastiprināti rūpējoties par izaugsmi un darba vietām, vienlaikus īstenojot saistības saglabāt un aizsargāt Eiropas sociālo un dabas mantojumu, liekot lietā zināšanas, veicinot inovāciju, īstenojot integrētu pieeju politikas veidošanai un gādājot par finanšu resursiem.

Valdībām vienmēr būs svarīga loma, jo tās veido vidi, kurā pilsoņi un uzņēmēji pieņem lēmumus. Bet noturīga attīstība neattiecas tikai uz valdību darbu. Jārada apstākļi un jāveicina, lai visas iesaistītās personas, uzņēmēji un jo īpaši pilsoņi rastu jaunus un novatoriskus veidus, kā risināt jautājumus un izmantot iespējas. Eiropa viena pati nevar veikt visus šos uzdevumus, un tā ir izrādījusi apņēmību strādāt kopā ar starptautiskiem partneriem, risinot globālus jautājumus un darbojoties globālā perspektīvā.

1. RĪCĪBAS PAMATPRINCIPI

Noturīga attīstība ir Līgumā noteiktais Eiropas Savienības visaptverošais ilgtermiņa mērķis. 2001. gadā Eiropadome izklāstīja šā mērķa sasniegšanas stratēģiju. Kopš tā laika politiskie mērķi ir pārauguši politiskās iniciatīvās, kas savukārt dod taustāmus rezultātus.

Ir noteikti rīcības pamatprincipi. Ekonomikas aspektā izaugsmi un darba vietas stimulē atjaunotā Lisabonas stratēģija. Tā palīdzēs ES pielāgoties uzdevumiem, ko rada konkurence pasaules mērogā un iedzīvotāju novecošana. Eiropas ekonomikas nostiprināšanās ir svarīga un neatņemama noturīgas attīstības daļa; tā palīdzēs radīt līdzekļus investīcijām, piemēram, tīrākā vidē, labākās izglītības iespējās un veselības aprūpē, un sociālajā aizsardzībā. Savukārt noturīgākai dabas resursu izmantošanai un lielākam sociālajam taisnīgumam ir izšķiroša loma mūsu ekonomikas augšupejā.

Izprotot šīs saiknes, ES izmanto savstarpēji pastiprinošos faktorus ekonomiskajā, sociālajā un vides politikā. Komisija patlaban veic visu galveno stratēģisko priekšlikumu ietekmes novērtējumu, lai noteikt to ieguldījumu noturīgā attīstībā. Lauksaimniecības un

zivsaimniecības politikas reformēšana, lauku attīstības politikas nostiprināšana, kā arī kohēzijas politikas modernizācija atspoguļo apņēmību veidot integrētu politiku. ES ir izveidojusi stratēģiskos pamatprincipus cīņai pret klimata pārmaiņām, tostarp iespaidīgu CO_2 emisijas tirdzniecības sistēmu, veicinot emisijas samazināšanu no rūpniecības uzņēmumiem ar vismazākajām izmaksām.

Ir pieņemtas vairākas daudzpusējas un tematiskas stratēģijas un rīcības plāni, bieži vien ar noteiktiem mērķiem un starpposmu uzdevumiem.[1] Tie paredz kopīgu darbu dažādās jomās, piemēram, drošības, sabiedrības veselības uzlabošanu, sociālās integrācijas paaugstināšanu, kohēzijas nostiprināšanu un bioloģiskās daudzveidības izzušanas apturēšanu, augsnes, ūdens un gaisa kvalitātes uzlabošanu. Dalībvalstis un vietējās un reģionālās pašvaldības ir arī sadarbojušās, piemēram, sociālās atstumtības problēmu risināšanā, lai gatavotos apstākļiem, ko rada sabiedrības novecošana, lai samazinātu siltumnīcefektu izraisošo gāzu emisiju un lai uzlabotu vietējā sabiedriskā transporta kvalitāti. [2]

Pārskatā šie sasniegumi ir ņemti vērā un ir izklāstīta turpmāka konkrēta rīcība nākamajiem gadiem. Tas ir augstākais punkts 2005. gada pārskata procesā, kurā ir trīs cieši saistīti paketē apvienoti elementi:

– Komisijas 2005. gada februārī pieņemtais Paziņojums, kurā ir apkopots sasniegtais un noteiktas sākotnējās orientācijas,

– Eiropadomes 2005. gada jūnijā pieņemtie Pamatprincipi,

– šis paziņojums, kurā tiek aplūkota īstenošana un veicamie pasākumi.

Veidojot šo paketi, Komisija ir veikusi plašas konsultācijas un uzklausījusi Padomi un Parlamentu, dalībvalstis, NVO, pilsoņus un ieinteresētās personas[3]. Dialoga galvenā mācība ir tā, ka jāpastiprina stratēģijas mērķtiecīgums, skaidrāk jānodala atbildība, jāpalielina iesaistīto pušu skaits un jāpaplašina atbalsts, vairāk jāintegrē starptautiskā dimensija un efektīvāk jāstrādā pie īstenošanas un pārraudzības.

Šās pārskatīšanas mērķis **nav aizvietot, bet gan tālāk attīstīt** Noturīgas attīstības stratēģiju. Tās uzdevums ir nodrošināt, lai tiktu izmantotas saiknes starp Eiropas politiskajām iniciatīvām un izvērtēti kompromisi noturīgu mērķu sasniegšanai. Šajā pārskatīšanā:

- ir noteikti galvenie jautājumi, kuru risināšana turpmākajos gados ir jāstimulē;
- ir ierosināts ņemt vērā noturīgas attīstības ārējo dimensiju (piemēram, globālo resursu izmantošanu, starptautiskās attīstības jautājumus), uzlūkojot to kā iekšpolitikas faktoru, un pamatotāk izvērtēt Eiropas politiskās izvēles ietekmi uz noturīgu attīstību visā pasaulē;
- ir ierosināti veidi, kā izmērīt sasniegto un regulāri pārskatīt prioritātes, lai panāktu lielāku saskaņotību starp dalībvalstu un ES stratēģiju;

---

1 II pielikumā ir plašs pārskats par dažādām ES stratēģijām un rīcības plāniem noturīgas attīstības atbalstam.

2 Galvenie piemēri, kas raksturo veikumu, ir izklāstīti Komisijas 2005. gada februāra Paziņojumā KOM (2005) 37. Sk. arī Eiropas Kopienu Statistikas biroja 2005. gada decembra publikāciju par noturīgas attīstības rādītājiem.

3 Komisijas 2005. gada februāra Paziņojums KOM (2005) 37. Konsultāciju gaitā Komisija ir saņēmusi vairāk nekā 1100 rakstu.

- ir ieteikums par nepārtrauktu dialogu ar cilvēkiem un organizācijām – vadošajiem uzņēmējiem, reģionālajām un vietējām pašvaldībām, NVO, akadēmiskajām un pilsoņu organizācijām, kas ir iesaistījušās un ir apņēmušās īstenot pārmaiņas.

2. ĪSTENOT PĀRMAIŅAS: BŪTISKO JAUTĀJUMU MĒRĶTIECĪGA RISINĀŠANA

Pārskatot uzmanība pievērsta vairākiem būtiskiem jautājumiem, kas ir pamatīgi jāiekustina augstākajā politiskajā līmenī, lai iesaistītu sabiedrību, lai visos līmeņos paātrinātu lēmumu pieņemšanu uz rīcību, lai veicinātu „kopīgu" domāšanu un paātrinātu jaunu un labāku ideju pārņemšanu. Tajā ir atzīta vajadzība regulāri pārbaudīt, kā sokas darbs, un tiek ieteikts, kā to veikt.

Risinot konkrētas problēmas, jāņem vērā virkne daudzpusīgu jautājumu. Tendences ir savstarpēji saistītas, un tāpēc ir jāturpina pētīt grupu nozaru politikas integrētas sistēmas ietvarā. Piemēram, cīņa pret *klimata pārmaiņām* ir daudzšķautņaina, un svarīga loma siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanā ir gan enerģētikas, gan transporta politikai. Klimata pārmaiņām ir arī sociāla ietekme, jo smagi klimatiskie apstākļi, kā plūdi vai sausums, bieži vien nesamērīgi iespaido vājākos reģionus un iedzīvotāju daļas. Eiropā jau izmanto pozitīvās saiknes starp politikas jomām. Pasākumi noturīgas enerģijas jomā tiek veikti, ņemot vērā lielāku energoapgādes drošību, klimata pārmaiņu un vietējā gaisa piesārņojuma, nabadzības samazināšanu un drošības uzlabošanu, veicinot lauku un vietējo attīstību. Tomēr ir arī kompromisi. Dažreiz politika ir saistīta ar pielāgošanās izdevumiem, un ir jārod veidi kompromisu optimālai līdzsvarošanai.

Efektīvai reakcijai ir vajadzīga starptautiska sadarbība un solidaritāte. ES ir apņēmusies mazināt nabadzību jaunattīstības valstīs un cieši sadarbojas ar ANO, lai sasniegtu tūkstošgades attīstības mērķus. Tā ir iesaistījusies daudzos sadarbības pasākumos, piemēram, strādājot kopīgi ar citiem, lai īstenotu saistības bioloģiskās daudzveidības, zivju resursu, enerģijas un ūdensapgādes jomā saskaņā ar Pasaules noturīgas attīstības sammitā panākto vienošanos, kā arī klimata pārmaiņu apkarošanā. ES izmantos savu ietekmi, lai piesaistītu vēl vairāk valstu iespaidīgam noturīgas attīstības plānam. Tā izmantos arī tādus savā rīcībā esošos instrumentus kā tirdzniecības un sadarbības līgumi, lai sekmētu pārmaiņas, un iekļaus ārējo dimensiju, veidojot savu iekšpolitiku.

ES un dalībvalstīm ir jāturpina ieguldīt pētniecības un tehnoloģijas jomā, lai rastu ekonomiski efektīvākos un resursu ziņā izdevīgākos ražošanas un patēriņa veidus. Liekot lietā jaunās tehnoloģijas – IT un komunikācijas instrumentus, alternatīvas enerģijas ražošanu, produktus un procesus, kas maz ietekmē apkārtējo vidi, jaunus degvielas veidus un transporta tehnoloģijas – Eiropa var veikt izrāvienu efektīvas resursu izmantošanas ziņā ar potenciālu virzīt izaugsmi pa noturīgas attīstības ceļu.

Izglītībai ir būtiska loma tādu pārmaiņu paātrināšanā, kas ir daļa no noturīgas attīstības. Tā nodrošina cilvēkiem prasmi pielāgoties globālajām pārmaiņām, zināšanu izplatīšanos un ieinteresēto personu iesaisti notiekošajās pārmaiņās.

2.1. Klimata pārmaiņas un tīra enerģija

Klimats mainās. To nevar novērst, bet pārmaiņas var apvaldīt, nodrošinot pieņemamu līmeni, un to negatīvās sekas var ievērojami samazināt. Tā ir globāla problēma, kas jārisina visas pasaules mērogā. Jāpieliek vairāk pūļu, lai samazinātu siltumnīcefektu izraisošo gāzu emisiju, ne vien Eiropas Savienībā, bet arī citās lielākajās emitētājvalstīs un „jaunās ekonomikas"

valstīs. ES ir būtiski pielāgoties klimata pārmaiņām un palīdzēt to pašu darīt jo īpaši jaunattīstības valstīm.

Veicamās pārmaiņas skars dažas grupas, nozares un valstis vairāk nekā citas. Ir svarīgi veidot mehānismus, kas palīdzētu tiem, kurus tās skars visnopietnāk, un lai motivētu visus starptautiskos partnerus īstenot aktīvu politiku klimata pārmaiņu jomā.

Klimata pārmaiņu samazināšana rada nozīmīgas sociālas un ekonomiskas iespējas un ļaus mazināt citas tendences, kas nav noturīgas. Piemēram, ja mēs izmainītu savus enerģijas patēriņa paradumus, ES varētu rentablā veidā samazināt savu šā brīža enerģijas patēriņu vismaz par 20 procentiem, kas līdzinātos enerģijas patēriņam Vācijā un Somijā kopā. ES ir labi nodrošināta ar atjaunīgās vēja, Saules, biomasas, viļņu, ūdens, ģeotermālās enerģijas avotiem, un tās rīcībā ir tehnoloģijas, kas ļauj tos daudz lielākā mērā izmantot, lai apmierinātu vajadzības pēc siltuma, elektrības un degvielas.

Līdztekus acīmredzamajam ekonomiskajam ieguvumam, kā rāda pieredze, pasākumi klimata pārmaiņu samazināšanai un pašas ES rentabilitātes un atjaunīgās enerģijas potenciāla izmantošanai papildus rada daudzus netiešus guvumus – paaugstinās energoapgādes drošība, samazinās emisija un citāds piesārņojums, vietējā mērogā ir vērojama attīstība un veidojas kvalitatīvas darba vietas. Tas palīdz ES saglabāt vadošu vietu inovatīvo tehnoloģiju jomā laikā, kad šajās jomās notiek sīva konkurence. Turklāt ES ir izdevīgā stāvoklī, lai palīdzētu jaunattīstības valstīm sasniegt ekonomikas augšupeju, izmantojot vismazāk piesārņojošās tehnoloģijas, piemēram, izmantojot Kioto Protokolā paredzēto tīras attīstības mehānismu, kas ļauj nodot šīs tehnoloģijas jaunattīstības valstīm. Potenciāls pastāv. Tas jāliek lietā.

GALVENIE PASĀKUMI:

- ES VEICINĀS SAISTĪBAS, KAS PĀRSNIEDZ ESOŠĀS LĪDZ 2012. GADAM NOTEIKTĀS SAISTĪBAS PAR SILTUMNĪCEFEKTA GĀZU EMISIJAS SAMAZINĀŠANU, IZSTRĀDĀJOT PRIEKŠLIKUMUS UN PAPLAŠINOT STARPTAUTISKOS NOLĪGUMUS, KAS SKAR VISAS SILTUMNĪCEFEKTA GĀZES UN NOZARES, ATBALSTA INOVĀCIJU UN PAREDZ ĪSTENOŠANAS PASĀKUMUS. ES EMISIJU TIRDZNIECĪBAS SHĒMA VARĒTU BŪT PARAUGS STARPTAUTISKAM OGLEKĻA TIRGUM.

- ES VEIDOS NĀKOTNES KLIMATA POLITIKU, ĪSTENOJOT EIROPAS KLIMATA PĀRMAIŅU PROGRAMMAS OTRO POSMU, STRĀDĀJOT KOPĀ AR IESAISTĪTAJĀM PUSĒM, LAI VEIDOTU JAUNUS PASĀKUMUS SISTEMĀTISKAI RENTABLU IESPĒJU IZMANTOŠANAI, PIEMĒRAM, ATTIECĪBĀ UZ AUTOMOBIĻIEM, LIDAPARĀTIEM, TEHNOLOĢISKAJĀM IZSTRĀDĒM UN TO PIELĀGOŠANU. ES UN DALĪBVALSTIS PĀRSKATĪS ES EMISIJAS KVOTU TIRDZNIECĪBAS SISTĒMU, LAI TO VĒL VAIRĀK ATTĪSTĪTU UN APSVĒRTU TĀS PAPLAŠINĀŠANU, ATTIECINOT TO UZ CITĀM SILTUMNĪCEFEKTA GĀZĒM UN TĀDĀM NOZARĒM KĀ AVIĀCIJA.

- NEOFICIĀLAJĀ APSPRIEDĒ HEMPTONKORTĀ 2005. GADA *OKTOBRĪ* VALSTU UN VALDĪBU VADĪTĀJI VIENOJĀS LŪGT KOMISIJU IZSTRĀDĀT NO JAUNA STIPRINĀTU NOTURĪGU, DROŠU UN KONKURĒTSPĒJĪGU EIROPAS ENERĢĒTIKAS POLITIKU. KOMISIJA

STRĀDĀ PIE NOZĪMĪGĀM INICIATĪVĀM 2006. GADAM PAR BIOMASU UN BIODEGVIELĀM.[4] 2006. GADĀ TĀ ARĪ SĀKS DISKUSIJU PAR ES ATJAUNĪGĀS ENERĢIJAS POLITIKU LĪDZ 2020. GADAM, ARĪ PAR ENERĢIJAS DAĻU, KAS RAŽOTA NO ATJAUNĪGIEM ENERĢIJAS AVOTIEM. TĀ VISIEM IESAISTĪTAJIEM DALĪBNIEKIEM SKAIDRI IEZĪMĒTU MĒRĶI, RADOT UZŅĒMĒJU UN INVESTORU PIEPRASĪTO NOTEIKTĪBU. ES TURPINĀS ATBALSTĪT ATJAUNĪGĀS ENERĢIJAS IZMANTOŠANU VISĀ PASAULĒ.

- KOMISIJA PIEDĀVĀS RĪCĪBAS PLĀNU ENERGOEFEKTIVITĀTES JOMĀ, LAI ĪSTENOTU APLĒSTO RENTABLO 20 PROCENTU IETAUPĪJUMA POTENCIĀLU. PAMATĪGI JĀVIRZA UZ PRIEKŠU JAUTĀJUMS PAR ENERĢIJAS TAUPĪŠANU ĒKĀS, UZSTĀDOT STINGRĀKAS PRASĪBAS NEKĀ PAREDZ ESOŠIE TIESĪBU AKTI PAR ĒKU ENERGOEFEKTIVITĀTI, JO ĪPAŠI, LAI PALĪDZĒTU MĀJSAIMNIECĪBĀM. KOMISIJA STRĀDĀS AR DALĪBVALSTĪM, IZMANTOJOT STRUKTŪRFONDUS, LAI ĪSTENOTU ENERGOEFEKTIVITĀTES MĒRĶUS, JO ĪPAŠI TAJĀS DALĪBVALSTĪS, KUR IR VISLIELĀKĀS IESPĒJAS UZLABOT SITUĀCIJU.

2.2. Sabiedrības veselība

Veselība ir globāla problēma. Slimības strauji izplatās no kontinenta uz kontinentu. Eiropai jānostiprina spēja cīnīties pret pārrobežu veselības apdraudējumiem. Līdztekus ES centieniem ir vajadzīga efektīva darbība kaimiņvalstīs un globālā līmenī. Cīņai pret veselības apdraudējumu ir vajadzīga ātra un efektīva reaģēšana un darbspējīgas veselības aizsardzības sistēmas, vadība, tehnoloģija un infrastruktūra. Vienas dalībvalsts nespēja reaģēt var apdraudēt visu Eiropas Savienību. Tāpēc ir ļoti svarīgi pārvarēt nevienlīdzību veselības aizsardzībā visā ES.

ES arī ir pienākums atbalstīt starptautiskos centienus uzlabot veselības aizsardzību. Patlaban 40 miljoni cilvēku visā pasaulē cieš no HIV/AIDS infekcijas. 24 miljoni, no tiem 5 miljoni bērnu, ir miruši. No malārijas ik gadu iet bojā vairāk nekā miljons cilvēku – lielākoties Āfrikā uz dienvidiem no Sahāras. Vēl aizvien nopietnas problēmas rada pret antibiotikām rezistento baktēriju celmi.

Veselības veicināšana un slimību profilakse (atbilstošā līmenī risinot ar veselības rādītājiem saistītos jautājumus) ilgtermiņā samazinās slimību radīto ekonomisko un sociālo slogu. Pie tam labāka izpratne par piesārņotāju radītajām sekām veselībai arī paātrinās profilakses un plānošanas pasākumu uzlabošanu.

GALVENIE PASĀKUMI:

ES UN DALĪBVALSTĪM:

- MODERNIZĒT SAVUS RĪCĪBAS PLĀNUS VESELĪBAS APDRAUDĒJUMA GADĪJUMĀ (LAI SAGATAVOTOS IESPĒJAMAI PANDĒMIJAI, ŅEMOT VĒRĀ NESEN ATJAUNINĀTOS METODISKOS NORĀDĪJUMUS PAR GATAVĪBU GRIPAS PANDĒMIJAI).

[4] KOM (2005) 628.

- PANĀKT VIENOŠANOS UN ĪSTENOT EIROPAS SAVIENĪBAS HIV/AIDS STRATĒĢIJU, TOSTARP VEICOT PASĀKUMUS UZRAUDZĪBAS UZLABOŠANAI UN NOSTIPRINOT SADARBĪBU STARP DALĪBVALSTĪM. ATTIECĪBĀ UZ TREŠAJĀM VALSTĪM IR JĀPASTIPRINA DARBS, LAI TIKTU ĪSTENOTA ESOŠĀ ES RĪCĪBAS PROGRAMMA UN VARĒTU STĀTIES PRETIM HIV/AIDS, TUBERKULOZEI UN MALĀRIJAI.
- KOORDINĒT PĒTĪJUMUS PAR SAIKNĒM STARP VIDES PIESĀRŅOTĀJIEM, TO RADĪTO RISKU UN IETEKMI UZ VESELĪBU, LAI UZLABOTU IZPRATNI PAR VIDES FAKTORU IZRAISĪTAJĀM VESELĪBAS PROBLĒMĀM UN KĀ NO TĀM VISLABĀK IZVAIRĪTIES.

2.3. Sociālā atstumtība, demogrāfija un migrācija

Nabadzības un sociālās atstumtības problēmu risināšana ES neaprobežojas ar zema ienākuma līmeņa paaugstināšanu. Tā ietver darbavietu, mājokļu, mobilitātes, veselības aprūpes, komunikācijas un informācijas pakalpojumu un jo īpaši izglītības un praktiskās apmācības pieejamības veicināšanu. Ievērojamai ES iedzīvotāju daļai (15 %) pastāv nabadzības risks. Īpašas rūpes vieš nabadzība bērnībā. Kā tika secināts valstu vadītāju un valdību neformālajā apspriedē Hemptonkortā, steidzami jāpievērš uzmanība cīņai pret sociālo atstumtību.

Sakarā ar **sabiedrības novecošanu** ES sagaida ne vien ekonomiskas, bet arī sociālas problēmas. Iedzīvotāju novecošana paātrināsies līdz 2040. gadam, un, vienlaicīgi pazeminoties dzimstības līmenim, tā izraisīs strādājošo iedzīvotāju skaita samazināšanos. Faktiski dzimstības samazināšanās, pagarinoties paredzamajam mūža garumam, varētu nozīmēt, ka 2050. gadā uz katru vecāka gadu gājuma cilvēku būs divi strādājoši apgādnieki pašreizējo četru vietā. Šī tendence, iespējams, ietekmēs arī iedzīvotāju skaita pieaugumu.

Valdībām ir jāsagatavo Eiropas ekonomika un sabiedrība tam, ka daudzas mūsu sabiedrības novecos. Ir jāpalielina darba ražīgums un jo īpaši vecāka gadagājuma strādājošo un sieviešu nodarbinātība, lai saglabātu spēju pastāvīgi nodrošināt ekonomikas izaugsmi. Eiropas sociālās aizsardzības sistēmu modernizācija, jo īpaši pensiju un ilgtermiņa aprūpes jomā, ir ļoti no svara aktīvas un veselīgas novecošanas veicināšanai. Ir vajadzīga ģimenēm draudzīgāka politika. Būtiska nozīme ir efektīvai migrācijas plūsmu vadīšanai, tostarp migrantu un ģimeņu pozitīvai integrācijai. Ar to tiek arī uzsvērta vajadzība pēc lielākām un labākām investīcijām cilvēkresursu kapitālā no dzīves cikla viedokļa, lai uzlabotu strādājošo darba spējas. Tas ietver efektīvu mūžizglītības stratēģiju īstenošanu dalībvalstīs. Galvenie pasākumi:

- Atbildot uz diskusijām valstu vadītāju un valdību neformālajā apspriedē Hemptonkortā 2005. gada oktobrī, Komisija 2006. gada sākumā sniegs paziņojumu, kurā tiks aplūkots veids, kā palīdzēt dalībvalstīm reaģēt uz demogrāfiskajām problēmām, ar kurām tās saskaras, jo īpaši, veicinot aktīvās novecošanas stratēģijas, imigrantu integrāciju un labāku apstākļu radīšanu ģimenēm. Tā konsultēsies ar sociālajiem partneriem jautājumā par to, vai izvirzīt jaunas iniciatīvas, lai atbalstītu darba un privātās dzīves apvienošanu.
- Komisija ierosina noteikt Eiropas gadu nabadzības un sociālās atstumtības apkarošanai. 2006. gadā tiks likts priekšā ceļvedis sieviešu un vīriešu vienlīdzībai, lai panāktu dzimumu līdztiesību un palīdzētu risināt ES demogrāfiskos uzdevumus. ES atbalsta dalībvalstu centienus modernizēt sociālās aizsardzības sistēmas un nodrošināt to noturību.
- ES un dalībvalstīm vajadzētu turpināt veidot ES politiku legālās migrācijas jautājumos, nostiprināt migrantu un viņu ģimeņu integrāciju un cīnīties pret nelikumīgu ieceļošanu. Komisija ir ierosinājusi atbalstīt dalībvalstu uz integrāciju vērstos pasākumus no Eiropas Trešo valstu piederīgo integrācijas fonda līdzekļiem laikā no 2007. gada līdz 2013. gadam.

Tā ir izveidojusi legālās migrācijas politikas plānu, arī iebraukšanas atļaujas procedūras. Tā arī gatavojas 2006. gadā ierosināt kopīgas stratēģiskās pamatnostādnes cīņai pret nelikumīgu ieceļošanu.

2.4. Dabas resursu pārvaldība

Mēs lielā mērā paļaujamies uz dabas resursu plūsmu – izejvielām, pārtiku, enerģiju un zemi – un uz dabiskajiem procesiem, kas „absorbē" pieaugošo atkritumu daudzumu, ko rada augošais iedzīvotāju skaits, kas patlaban līdzinās aptuveni sešiem miljardiem cilvēku. ANO 2005. gada Tūkstošgades ekosistēmu novērtējums liek domāt, ka divas trešdaļas cilvēces izmantoto ekosistēmas pakalpojumu apsīkst. Kopš sešdesmito gadu sākuma Eiropas radītā slodze uz planētu ir palielinājusies gandrīz par 70 procentiem. Tiek lēsts, ka Eiropas iedzīvotāji sava dzīvesveida nodrošināšanai vidēji izmanto 4,9 hektārus auglīgās zemes uz cilvēku (salīdzinājumam 9,5 hektāri ASV un 1,5 hektāri Ķīnā); turpretim vidējais skaitlis pasaulē ir 1,8 hektāri.

Noteiktu sauszemes un jūras izmantošanas veidu ietekmē rodas aizvien vairāk satiksmes sastrēgumu, pieaug enerģijas patēriņš un piesārņotība, palielinās applūšanas risks un izzūd ainavas, dzīvotnes un bioloģiskā daudzveidība[5]. Globālie resursu izmantošanas veidi rada bažas, jo tie samazina zemes reģenerācijas spējas un rada dabas sniegto pakalpojumu izsīkumu. Bioloģiskās daudzveidības zudums, ko daļēji nosaka klimata pārmaiņas, ietekmē ekonomiku, ieskaitot tūrismu un tādas nozares kā lauksaimniecību, kas ir atkarīgas no ekosistēmas pakalpojumiem (apputeksnēšanas, zemes auglības, ūdens pieejamības un kvalitātes), un citas nozares, kurās bioloģiskā informācija tiek izmantota par inovācijas avotu.

Uzņemoties vadošo lomu inovatīvu risinājumu meklēšanā labākai resursu pārvaldībai, ES var veicināt ekonomiku, kurā resursi tiek izmantoti efektīvāk, un uzņemties līdera lomu ekoloģiski efektīvu tehnoloģiju jomā. Aizvien vairāk aug apziņa, ne tikai uzņēmēju vidū, par iespējām, ko paver investīcijas ekoloģiskajās inovācijās. Noturīgo produktu un procesu tirgum būs jāaug, lai apmierinātu strauji augošās „vidusšķiras" prasības pēc patēriņa precēm un pakalpojumiem līdztekus vides kvalitātei. Koordinēta pieeja, kuras ietvaros tiek apzināta vajadzība pāriet uz noturīgākas ražošanas un patēriņa procesu, nodrošinās Eiropas konkurētspēju.

Valdībām ir svarīga loma panākumu nodrošināšanā, veidojot prognozējamu ilgtermiņa reglamentējošo struktūru, kas veicina ekoloģisko inovāciju, atbalstot uzņēmējus, kuri mēģina darboties ilglaicīgi. Valsts iestādēm ir pirkstpēja, kas var radīt stimulu pārmaiņām. Piemēram, ES publiskās iestādes (kā vietējās varas iestādes, skolas, slimnīcas) ik gadu pērk produktus un pakalpojumus par EUR 1600 miljardiem, t. i., tērē tam 16 procentus IKP. To var izmantot kritiskās masas radīšanai, lai noturīgās tehnoloģijas gūtu panākumus tirgū.

GALVENIE PASĀKUMI:

- DALĪBVALSTĪM KOPĀ AR KOMISIJU BŪTU JĀDALĀS PIEREDZĒ PAR LABĀKO PRAKSI, KĀ NOVIRZĪT NODOKĻUS NO DARBA UZ PATĒRIŅU UN/VAI

[5] Eiropas Vides aģentūras 2005. gada ziņojumā par vides stāvokli ir atzīts, ka pēdējo 30 gadu laikā ir sasniegti ievērojami panākumi. Tomēr vide daudzos aspektos vēl aizvien nav noturīga. Šo jautājumu var risināt vienīgi, rūpes par vidi efektīvāk integrējot citās politikas jomās.

PIESĀRŅOŠANU, NEIETEKMĒJOT IEŅĒMUMUS, PALĪDZOT ĪSTENOT ES MĒRĶI PAR NODARBINĀTĪBAS PALIELINĀŠANU UN APKĀRTĒJĀS VIDES AIZSARDZĪBU. TURKLĀT DALĪBVALSTĪM VAJADZĒTU EFEKTĪVĀK IZMANTOT SAVU IEVĒROJAMO PIRKTSPĒJU, LAI VEICINĀTU INOVATĪVU, ENERGOEFEKTĪVĀKU UN EKOLOĢISKI TĪRĀKU METOŽU IEVIEŠANU. KOMISIJA IEROSINĀS DIREKTĪVU PAR VIDEI DRAUDZĪGU TRANSPORTLĪDZEKĻU PUBLISKO IEPIRKUMU.

- ES STRĀDĀS AR DALĪBVALSTĪM UN IEINTERESĒTAJĀM PUSĒM, VEICINOT EKOLOĢISKĀS INOVĀCIJAS UN PAPLAŠINOT EKOLOĢISKO TEHNOLOĢIJU TIRGU. DALĪBVALSTĪM JĀĪSTENO SAVI CEĻVEŽI VIDES TEHNOLOĢIJU JOMĀ. SEPTĪTĀS PĒTNIECĪBAS PAMATPROGRAMMAS KONTEKSTĀ ES SNIEGS FINANSĒJUMU, LAI PAĀTRINĀTU PASĀKUMUS UN STIMULĒTU PĒTNIECĪBU UN TEHNOLOĢIJAS ATTĪSTĪBU SVARĪGĀKAJĀS JOMĀS, IESKAITOT ŪDEŅRADI UN KURINĀMĀ ELEMENTUS.
- KOMISIJA VEIDOS RĪCĪBAS PLĀNU NOTURĪGAS RAŽOŠANAS UN PATĒRIŅA VEICINĀŠANAI, TĀDU PAŠREIZĒJO INICIATĪVU UN INSTRUMENTU KĀ POLITIKA RESURSU UN ATKRITUMU JOMĀ, INTEGRĒTA PRODUKTU POLITIKA UN STANDARTI, VIDES PĀRVALDĪBAS PROGRAMMAS, INOVĀCIJAS UN TEHNOLOĢIJU POLITIKA, PAPLAŠINĀŠANU, LAI STIPRINĀTU TO IETEKMI, RASTU RISINĀJUMU „BALTAJIEM PLANKUMIEM" UN NODROŠINĀTU IEGULDĪJUMU GLOBĀLAJĀS INICIATĪVĀS.
- ES UN DALĪBVALSTĪM BŪTU JĀNODROŠINA PIETIEKAMS FINANSĒJUMS UN VADĪBA *NATURA 2000* AIZSARGĀJAMO TERITORIJU TĪKLAM, UN LABĀK JĀINTEGRĒ BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS PROBLĒMAS IEKŠPOLITIKĀ UN ĀRPOLITIKĀ, APSTĀDINOT BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS IZZUŠANU.

2.5. Noturīgs transports

Mēs visi esam guvuši labumu no transporta, kuru varam atļauties izmantot. Bet mēs esam arī cietuši no tādām ēnas pusēm kā satiksmes sastrēgumi, ietekme uz veselību un vides degradēšanās. Ekonomikas attīstības rezultātā aug arī pieprasījums pēc transporta. Augstu attīstības tempu rezultātā, neskatoties uz nozīmīgiem uzlabojumiem transportlīdzekļu darbības rādītājos, pastiprinās negatīvā ietekme un patreizējās tendences nav noturīgas.

Guvumus, ko rada mobilitāte, var nodrošināt, izraisot daudz mazāku ekonomisko, sociālo un vides ietekmi. To var panākt, samazinot vajadzību pēc transporta (t. i., mainot zemes lietojumu, veicinot tāldarbu un videokonferences), labāk izmantojot infrastruktūru un transportlīdzekļus, piemēram, ceļu transporta vietā izmantojot dzelzceļa transportu, pārvarot nelielus attālumus, braucot ar velosipēdu vai ejot kājām, un attīstot sabiedrisko transportu, izmantojot ekoloģiski tīrākus transportlīdzekļus un veidojot alternatīvas naftas produktiem, kā biodegviela un ar ūdeņradi darbināmi transportlīdzekļi.

Noturīgāka transporta radītie guvumi ir plaši un nozīmīgi – tiek risināta sastrēgumu problēma, vienlaikus samazinot uzņēmējdarbības izmaksas, taupot cilvēkiem laiku un uzlabojot pieeju reģionālajiem un vietējiem uzņēmumiem, samazinās klimata pārmaiņas un ietekme uz bioloģisko daudzveidību, palielinās energoapgādes drošība, samazinās atkarība no naftas produltiem; uzlabojas vietējā vide un mazinās ietekme uz veselību, jo īpaši pilsētu teritorijās.

GALVENIE PASĀKUMI:

- ES UN TĀS DALĪBVALSTĪM BŪTU JĀVAIRO CEĻU TRANSPORTA

ALTERNATĪVU PIEVILCĪBA KRAVAS UN PASAŽIERU PĀRVADĀJUMOS, TOSTARP VEIDOJOT KRAVU PĀRVADĀJUMIEM EIROPAS TĪKLUS UN JAUKTA TRANSPORTA POSMUS, LAI PRECES VARĒTU VIEGLI PĀRVADĀT AR CEĻU, DZELZCEĻA VAI ŪDENS TRANSPORTU. ŠIS JAUTĀJUMS BŪS NOZĪMĪGAS PUBLISKAS APSPRIEŠANAS PRIEKŠMETS 2006. GADA OTRAJĀ PUSĒ.

- EIROPAS KOMISIJA TURPINĀS PĒTĪT MAKSU PAR INFRASTRUKTŪRAS IZMANTOŠANU ES, SMEĻOTIES PIEREDZI NO VEIKSMĪGĀM VIETĒJĀM PROGRAMMĀM, KURĀS IR NOTEIKTA MAKSA PAR SASTRĒGUMIEM, ES INFRASTRUKTŪRAS IZMANTOŠANAS MAKSAS KRAVAS AUTOMOBIĻIEM UN JAUNĀS IESPĒJAS, KO RADA PAVADOŅU, INFORMĀCIJAS UN SAZIŅAS TEHNOLOĢIJAS.
- KOMISIJA IEROSINĀS PRIEKŠLIKUMU PAR PASĀKUMU PAKETI AUTOMOBIĻU EKOLOĢISKO DARBĪBAS RĀDĪTĀJU UZLABOŠANAI, VEICINOT EKOLOĢISKI TĪRU UN ENERGOEFEKTĪVU AUTOMOBIĻU IZPLATĪBU, TOSTARP DIREKTĪVU PAR ŠĀDU TRANSPORTLĪDZEKĻU IEPIRKŠANU, JAUNIEM TRANSPORTLĪDZEKĻU STANDARTIEM UN BIODEGVIELAS LIETOŠANAS PALIELINĀŠANU. DALĪBVALSTĪM JAU IR IEROSINĀTS NOTEIKT DIFERENCĒTUS NODOKĻUS PASAŽIERU AUTOMOBIĻIEM ATBILSTOŠI TO CO_2 EMISIJAI.

2.6. Globālā nabadzība un attīstības uzdevumi

Visi globālie noturīgas attīstības apdraudējumi ir savstarpēji saistīti. Nabadzība, vides pasliktināšanās un konflikti cits citu pastiprina. Vairāk nekā miljards cilvēku pārtiek ar mazāk nekā vienu dolāru dienā, un 2,7 miljardi pārtiek ar mazāk nekā diviem dolāriem. 2,6 miljardiem cilvēku – vairāk nekā 40 procentiem pasaules iedzīvotāju – nav pamata sanitāro apstākļu, un vairāk nekā viens miljards turpina lietot nedrošas izcelsmes dzeramo ūdeni. Nabadzība un nevienlīdzība ir ne vien netaisna, bet tā apdraud pasaules attīstību, ilgtermiņa labklājību, mieru un drošību. Globalizācija nozīmē, ka mūsu kolektīvās labklājības un drošības likteni izšķirs mūsu sekmes cīņā ar nabadzību.

Rīcība ir vajadzīga visos līmeņos – ES līmenī kā divpusēja, tā arī daudzpusēja rīcība, kas vienlaikus ir integrēta. ES vēlreiz apstiprināja savas saistības globālās noturīgās attīstības jomā ANO pasaules sammitā 2005. gada septembrī, īstenojot pasaules sammita par noturīgu attīstību pasākumus, strādājot Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanai un realizējot Dohas Attīstības plānu. Lai izpildītu globālos uzdevumus, ES jānodrošina, lai tās iekšpolitika un ārpolitika darbotos saskanīgi maksimālās ietekmes panākšanai.

ES ieņem avangarda pozīcijas starptautiskajos nabadzības izskaušanas centienos. Tā nodrošina vairāk nekā pusi no pasaules sniegtā atbalsta un ir apņēmusies arī turpmāk palielināt šo atbalstu gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi. Tā nesen ir pieņēmusi „Eiropas Attīstības konsensu", kurā ir izklāstīts vienots redzējums un attīstības instrumenti.

- **GALVENIE PASĀKUMI:**
- ES UN TĀS DALĪBVALSTĪM BŪTU JĀPALIELINA ATBALSTA APJOMS LĪDZ 0,7 PROCENTIEM NO IEKŠZEMES KOPPRODUKTA (IKP) 2015. GADĀ, SASNIEDZOT STARPPOSMA MĒRĶI 0,56 PROCENTI 2010. GADĀ, AR INDIVIDUĀLO UZDEVUMU ES 15 VALSTĪM SASNIEGT 0,51 PROCENTUS UN ES 10 VALSTĪM – SASNIEGT 0,17 PROCENTUS.
- ES UN DALĪBVALSTĪM POSMĀ NO 2005. GADA LĪDZ 2010. GADAM BŪTU JĀPALIELINA ATBALSTA POLITIKAS EFEKTIVITĀTE, SASKAŅOTĪBA UN

KVALITĀTE, NODROŠINOT LIELĀKU KOORDINĀCIJU STARP DALĪBVALSTĪM, VEIDOJOT KOPĒJU ES PLĀNOŠANAS SISTĒMU, VEICOT VAIRĀK KOPĒJO PASĀKUMU UN PIEDALOTIES PROJEKTU LĪDZFINANSĒŠANĀ, PAAUGSTINOT ATTĪSTĪBAS UN CITU STRATĒĢIJU SASKAŅOTĪBU. TĀM JĀPAAUGSTINA ATBALSTA KVALITĀTE, NODROŠINOT EFEKTĪVU BUDŽETA ATBALSTU, PARĀDU SAMAZINĀŠANU UN NEPIESAISTĪTU ATBALSTU.

- ES ATBALSTĪS STARPTAUTISKĀS VIDES VADĪBAS UZLABOŠANU, CITA STARPĀ RADOT ANO VIDES ORGANIZĀCIJU UN NOSTIPRINOT DAUDZPUSĒJUS VIDES NOLĪGUMUS. TĀ KĀPINĀS CENTIENUS NODROŠINĀT, LAI STARPTAUTISKĀ TIRDZNIECĪBA TIKTU IZMANTOTA PAR INSTRUMENTU PATIESAS GLOBĀLĀS NOTURĪBAS SASNIEGŠANAI KĀ SOCIĀLEKONOMISKAJĀ, TĀ ARĪ VIDES NOZĪMĒ. TAS TIKS VEIKTS DAUDZPUSĪGO ATTIECĪBU KONTEKSTĀ (PTO, DOHAS GRUPA), KĀ ARĪ REĢIONĀLO UN DIVPUSĒJO TIRDZNIECĪBAS ATTIECĪBU IETVAROS.

3. REZULTĀTU IESNIEGŠANA

3.1. Efektīvāka turpmākā informācija

Ir vajadzīga pārraudzība un turpmāka informācija. To var paveikt, neradot jaunas procedūras, bez liekas birokrātijas. Tas paredz:

- Komisijas iesniegtu ziņojumu par paveikto ik pa diviem gadiem. Tas pamatosies uz 2005. gada februārī Komisijas pieņemto noturīgas attīstības rādītāju kopumu, kas veidots ar valstu ekspertu atbalstu[6]. Šim paziņojumam tiek pievienots pirmais ziņojums ar jaunāko statistisko informāciju[7];
- paveiktā apspriešanu Eiropadomē un Eiropas Parlamentā, pamatojoties uz Komisijas ziņojumu, prioritāšu pārskatīšanu un noturīgas attīstības vispārīgo virzienu noteikšanu vismaz ik pa diviem gadiem;
- nozīmīgu Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas un Reģionu komitejas lomu, pastiprinot atbalstu pasākumiem, piemēram, organizējot regulāras apspriedes starp iesaistītajām pusēm un darbojoties par katalizatoru, veicinot apspriešanu arī valstu līmenī;
- Eiropas Komisijas iniciētu Noturīgas attīstības stratēģijas pārskatīšanu 2009. gadā, kuras gaitā ir paredzētas plašas konsultācijas ar iesaistītajām pusēm.

Turklāt visās dalībvalstīs ir izveidotas savas valsts noturīgas attīstības stratēģijas vai arī darbs pie tām tuvojas nobeigumam; daudzas dalībvalstis regulāri ziņo par paveikto. Tomēr iespējas mācīties vienam no otra un noteikt, kas ir devis labus rezultātus un kādi ir klupšanas akmeņi, vēl nav pilnīgi izmantotas. Dažādajām valstu stratēģijām un Eiropas stratēģijai vajadzētu pēc iespējas vienai otru pastiprināt, lai veselums būtu kas vairāk nekā daļu summa.

Tāpēc dalībvalstīm tiek ieteikts:

- pārskatīt savu stratēģiju atbilstoši Eiropas Savienības stratēģijai un publicēt to ne vēlāk kā 2006. gada beigās. Dalībvalstis tiek mudinātas apsvērt jo īpaši valsts politisko instrumentu

[6] SEK (2005)161

[7] Ceļā uz ilgtspējīgu Eiropu gūto panākumu novērtējums — Ilgtspējīgas attīstības rādītāji Eiropas Savienībai. Eiropas Komisija, Statistikas biroja izdevums „Eiropas Savienības Panorāma", Luksemburga, Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojs, 2005. g., ISBN 92-894-9768-8

efektīvāku izmantošanu (sk. 3.2. punktu) un stiprāku integrāciju ar Eiropas līmenī veiktajiem vai ierosinātajiem pasākumiem;

- pamatojoties uz pārskatītajām valsts stratēģijām, īstenot vienkāršotu vienranga pārskatīšanas procesu, veltot uzmanību īpašām tēmām, jo īpaši ar nolūku atklāt labas politikas un prakses piemērus, ko varētu ieviest visi. Vienranga pārskatīšana varētu iekļaut ārēju vērtēšanas dimensiju, kurai atbalstu varētu sniegt valstu noturīgas attīstības konsultatīvo padomju tīkls un kurā varētu tikt iesaistītas trešās valstis. Pirmos izmēģinājuma pārskatus Prezidentūras vadībā un ar Komisijas atbalstu, iesaistot dalībvalstis, kas ir gatavas brīvprātīgi piedalīties, varētu veikt 2006. gada laikā;
- apsvērt neatkarīgu konsultatīvo padomju izveidošanu noturīgas attīstības jautājumos, kur tādas vēl nav izveidotas, ar nolūku veicināt kompetentas debates un veikt ieguldījumu valstu un ES pārskatos par paveikto.

Komisija aicina kandidātvalstis pabeigt darbu pie savām valsts stratēģijām un saskaņot savas reformas ar ES Noturīgas attīstības stratēģiju. Komisija to ņems vērā, veidojot ziņojumus par paveikto.

ES stratēģijai par noturīgu attīstību būtu jākļūst par starptautisko noturīgas attīstības procesu daļu un jāsekmē Tūkstošgades mērķu sasniegšana un Johannesburgas plāna īstenošana.

3.2. Sekmīgāka politikas veidošana

Saskaņotākas politikas veidošana: ietekmes novērtējums un citi labākas reglamentācijas instrumenti

Ir instrumenti, kas politikas veidotājiem palīdz noteikt pareizo pieeju, un, sākot no pašām agrīnākajām politikas veidošanas stadijām, vajadzētu piemērot efektīvu ietekmes novērtējumu. Tas ļauj politikas veidotājiem noteikt labākās iespējas, pamatojoties uz līdzsvarotu izvērtējumu par to, kāda varētu būt ekonomiskā, sociālā un vides ietekme, saiknes starp tām un kompromisi, un ņemot vērā iesaistīto pušu viedokļus. Piemēram, tirdzniecības priekšlikumu ietekmes novērtējums ir svarīgs veids, kā integrēt ārējās ietekmes ES lēmumu pieņemšanā. Tas viss veicina dažādu politiku integrāciju, kas ved pie saskaņotākas lēmumu pieņemšanas un plašākiem apsvērumiem par to, kā sasniegt noturīgākus rezultātus, izmantojot situācijas, kuras rada vairākus guvumus, netiešos guvumus un kompromisus ES un starptautiskajā līmenī.

GALVENIE PASĀKUMI:

- VISĀM ES IESTĀDĒM BŪTU JĀNODROŠINA, LAI NOZĪMĪGI POLITISKIE LĒMUMI PAMATOTOS UZ IEROSINĀJUMIEM, KURU IETEKME IR NOVĒRTĒTA ATBILSTOŠI IESTĀŽU NOLĪGUMAM PAR LABĀKU LIKUMDOŠANAS PROCESU. KOMISIJA NODROŠINĀS, KA VISĀM NOZĪMĪGĀKAJĀM TĀS IZVIRZĪTAJĀM INICIATĪVĀM TIEK VEIKTS IETEKMES NOVĒRTĒJUMS UN KA LĒMUMU PIEŅEMŠANAS PROCESĀ SABIEDRĪBAI TIEK NODROŠINĀTA PIEEJA VEIKTAJAM IETEKMES NOVĒRTĒJUMAM.
- DALĪBVALSTĪM, VEIDOJOT POLITIKU, TĒRĒJOT VALSTS LĪDZEKĻUS UN STRĀDĀJOT PIE STRATĒĢIJĀM, PROGRAMMĀM UN PROJEKTIEM, ARĪ BŪTU DAUDZ PLAŠĀK JĀIZMANTO IETEKMES NOVĒRTĒJUMS. TĀM BŪTU JĀSTRĀDĀ SASKAŅĀ AR KOPIENAS STRATĒĢISKAJIEM PAMATPRINCIPIEM, LAI NODROŠINĀTU, KA KOHĒZIJAS FONDS UN STRUKTŪRFONDI STIPRINA SINERĢIJAS STARP VIDES AIZSARDZĪBU UN ATTĪSTĪBU.

- IETEKMES NOVĒRTĒJUMS BŪTU JĀPAPILDINA AR PLAŠĀKU NOVĒRTĒJUMU, RETROSPEKTĪVI IZVĒRTĒJOT POLITIKAS IETEKMI.
- IZVĒRTĒJOT IEROSINĀTĀS POLITIKAS IETEKMI, ES ŅEMS VĒRĀ ĀRĒJO DIMENSIJU.

Visefektīvākās instrumentu kombinācijas piemērošana

Valdībām un citām publiskām struktūrām ir plašs instrumentu klāsts, lai motivētu cilvēkus izdarīt pārmaiņas – kā veikt reglamentēšanu, aplikšanu ar nodokļiem, iepirkumu, investīcijas, kā tērēt līdzekļus un nodrošināt informāciju. Uzdevums ir panākt pareizo politiku kombināciju tā, lai instrumentu piemērošana un politiku īstenošana būtu ieguldījums noturīgā attīstībā. Piemēram, dalībvalstīm vajadzētu rast vislabāko struktūrfondu izlietojumu noturīgas attīstības atbalstam.

Iespējams, visiedarbīgākā pārmaiņu veicināšanas metode ir nodrošināt pareizos tirgus signālus („cenu korekcijas"), kas rada spēcīgu motivāciju cilvēkiem mainīt uzvedību un atbilstoši veidot tirgu. To var panākt, nodrošinot, ka visi, gan ražotāji, gan patērētāji, pieņemot lēmumus, rēķinās ar visām no lēmumiem izrietošajām izmaksām un sekām. Piemēram, tas nozīmē, ka „piesārņotāju" uzliktās izmaksas citiem sabiedrības locekļiem tiek ietvertas produktu cenā, kā to jau ir izdarījušas dažas dalībvalstis (piemēram, iekasējot „zaļo" nodokli). Šādā veidā ražotāji ir motivēti ražot un patērētāji ir motivēti patērēt videi draudzīgas preces un pakalpojumus.

Dažreiz valdības var panākt ievērojamu ietekmi, vienkārši informējot sabiedrību un uzņēmējus, lai palīdzētu tiem izvēlēties labāko iespēju. Ir labi piemēri par elektropreču, mājsaimniecības preču un pakalpojumu marķēšanu un pievienoto informāciju, kas raksturo to enerģijas patēriņu un ekoloģiskos darbības rādītājus. Daudzas valsts iestādes visā ES ir izveidojušas efektīvas saziņas stratēģiju, lai motivētu iedzīvotājus šķirot atkritumus otrreizējai pārstrādei, pārvietoties noturīgākā veidā un taupīt enerģiju.

Izglītība ir priekšnoteikums, lai veicinātu pārmaiņas uzvedībā. Komisija strādās, lai atbalstītu dalībvalstu pasākumus, kas tiek veikti izglītības jomā, investējot cilvēkresursos un mūžizglītībā noturīgas attīstības nodrošināšanai.

GALVENIE PASĀKUMI:

- ES CENTĪSIES PIEMĒROT VISU POLITISKO INSTRUMENTU SPEKTRU, VEICINOT TIRGUS INSTRUMENTU IZMANTOŠANU TO ELASTĪBAS DĒĻ NOTURĪGAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶU SASNIEGŠANAI. DALĪBVALSTĪM BŪTU JĀNODROŠINA VISU VALDĪBU RĪCĪBĀ ESOŠO INSTRUMENTU KLĀSTA PILNĪGA IZMANTOŠANA, KĀ ARĪ TAS, LAI VISAS SNIEGTĀS SUBSĪDIJAS TIKTU IZMANTOTAS SASKAŅĀ AR NOTURĪGAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶIEM UN ATBILSTĪGI LĪGUMAM.
- KOMISIJA SAVOS INFORMATĪVAJOS UN KOMUNIKATĪVAJOS PASĀKUMOS ATVĒLĒS NOZĪMĪGU VIETU NOTURĪGAI ATTĪSTĪBAI GAN ES IEKŠPOLITIKĀ, GAN ĀRPOLITIKĀ. KOMISIJA KOPĀ AR CITĀM KOPIENAS IESTĀDĒM TURPINĀS ORGANIZĒT PASĀKUMUS UN IESAISTĪTO PUŠU FORUMUS PAR STRATĒĢIJAS DAŽĀDAJIEM PAVEDIENIEM, KĀ ARĪ SEKMĒT ZINĀŠANAS UN

INFORMĒTĪBU, IZPLATĪT JAUNAS IDEJAS UN APMAINĪTIES AR LABU PRAKSI. APTAUJAS[8] PASTĀVĪGI NORĀDA UZ TO, KA EIROPAS IEDZĪVOTĀJI LABI APZINĀS NOTURĪBAS JAUTĀJUMUS. UZDEVUMS IR PĀRVEIDOT ŠO APZIŅU NOTURĪGĀKĀ UZVEDĪBĀ. EFEKTĪVA KOMUNIKĀCIJA JĀPIELĀGO VALSTS UN VIETĒJĀM AUDITORIJĀM, TĀPĒC DALĪBVALSTĪM IR ĻOTI SVARĪGA LOMA.

Aktīvo dalībnieku mobilizācija un sekmju vairošana

ES un dalībvalstīm ir jāspēlē izšķiroša loma, bet tās nevar – un tām nevajadzētu – darboties kā vienīgajiem noturīgas attīstības programmas sargātājiem. Vajadzīga ir arī citu dalībnieku – uzņēmēju, reģionālo un vietējo varas iestāžu, NVO, sociālo partneru, universitāšu un skolu, kā arī atsevišķu pilsoņu un patērētāju rīcība. Veikums būs atkarīgs no uzņēmējdarbības milzīgā radošā spēka, tirgus pozīcijām un no reģionālajām un vietējām organizācijām un iestādēm.

Aizvien lielāks skaits vadošo uzņēmumu apzinās, ka rūpes par noturīgu attīstību atmaksājas. Visveiksmīgākie uzņēmumi redz, ka, veltot uzmanību noturīgai attīstībai, tiek stimulētas investīcijas jaunās tehnoloģijās, procesos un ražojumos, kas atbilst klientu vēlmēm[9]. Viņi zina, ka no uzņēmējdarbības viedokļa ir labi plānot uz priekšu un zināt, kādās jomās veikt investīcijas nākotnei. Viņi zina, kādas ir iespējas, ja mums ir redzējums, piemēram, par virzību uz ekonomiku ar zemu oglekļa patēriņu. Viņi zina, ka var ietekmēt tos, no kuriem smeļas informāciju. Tomēr viņiem ir vajadzīgs stabils tiesību un normatīvo aktu pamats rīcībai.

Sociālajiem partneriem arī ir svarīga loma – strādājot pie noturīgas attīstības sociālās dimensijas tādās jomās kā darba organizācija, iemaņas un apmācība un vienādas iespējas, svarīgs ir aktīvs dialogs starp darba devējiem un darbiniekiem.

Turklāt daudzas reģionālās valdības un pašvaldības ir pastiprinājušas centienus rast problēmām praktiskus risinājumus. Tā kā bieži vien tās ir sabiedrisko pakalpojumu sniedzējas no sabiedriskā transporta pakalpojumiem līdz pat enerģijas ražošanai un no atkritumu savākšanas līdz pat rūpēm par maznodrošinātajiem, tās ir izdevīgā stāvoklī, lai īstenotu pārmaiņas dzīvē. No to panākumiem var daudz mācīties. Labu piemēru ir daudz.

GALVENIE PASĀKUMI:

KOMISIJA:

- AICINA VADOŠOS UZŅĒMĒJUS UN EIROPAS PĀRĒJĀS SVARĪGĀKĀS IEINTERESĒTĀS PERSONAS KOPĪGI AR POLITISKAJIEM LĪDERIEM NEKAVĒJOTIES IESAISTĪTIES PĀRDOMĀS PAR POLITIKU VIDĒJAM UN ILGAM LAIKA POSMAM NOTURĪBAS NODROŠINĀŠANAI UN NĀKT KLAJĀ AR VĒRĀ ŅEMAMU UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATBALSTU, PĀRSNIEDZOT ESOŠĀS MINIMĀLĀS JURIDISKĀS PRASĪBAS. ŠĀDA INICIATĪVA LABI SADERAS AR KOMISIJAS CENTIENIEM SEKMĒT KORPORATĪVO SOCIĀLO ATBILDĪBU UN PAPILDINA DIALOGU AR SOCIĀLAJIEM PARTNERIEM UN PILSONISKO SABIEDRĪBU. KOMISIJA STRĀDĀS KOPĀ AR PREZIDENTŪRU, LAI

[8] Atsauce uz Eirobarometru.

[9] Piemēram, daudzos atbilstošos pētījumos ir gūti pierādījumi par pozitīvo saikni starp vides pārvaldību un finanšu darbības rādītājiem. 50 uzņēmumiem, kuru korporatīvie noturības ziņojumi tika novērtēti visaugstāk, ir augstāki kredīta reitingi salīdzinājumā ar vidējiem skaitļiem.

NOSKAIDROTU, KĀ VISLABĀK VEICINĀT ŠO PROCESU.

- AICINĀS CITAS ES IESTĀDES UN ORGANIZĀCIJAS IESNIEGT PRIEKŠLIKUMUS PAR TO, KĀ VISLABĀK ORGANIZĒT REĢIONĀLO UN VIETĒJO IESTĀŽU ĪSTENOTO LABĀKO NOTURĪGAS ATTĪSTĪBAS INICIATĪVU ATALGOŠANU.

4. SECINĀJUMI

Ir reālas iespējas nodrošināt labāku dzīvi, lielāku sociālo taisnīgumu un jaunu inovatīvu nozaru rašanos, kurās Eiropa, īstenojot pareizu politiku, var ieņemt pasaules līdera vietu. Tomēr mēs varam šīs iespējas likt lietā tikai tad, ja tūlīt risināsim mūsu dzīvesveida radītos apdraudējumus noturībai. Panākumi, kas vajadzīgi, lai pretējā virzienā pavērstu tendences, kas nav noturīgas, vienlaikus ir neatvietojami un sasniedzami, kā to rāda panākumi daudzviet pasaulē.

ES Noturīgas attīstības stratēģijas mērķis ir, gādājot par skaidru redzējumu un rīcības politisko pamatu, pulcināt kopā ES iestādes, dalībvalstis, uzņēmējus un pilsoņus un to pārstāvības organizācijas. Komisija tāpēc aicina Padomi un Parlamentu apstiprināt ierosināto pieeju, rūpēties par noteikto pasākumu steidzīgu īstenošanu un cieši sadarboties, gatavojoties 2006. gada jūnija Eiropadomes sanāksmei, lai radītu stipru un plašu atbalstu kopīgajai stratēģijai.

1. PIELIKUMS

DEKLARĀCIJA PAR ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS PAMATPRINCIPIEM

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME
Prezidentūras secinājumi DOC 10255/05
BRISELES EIROPADOME
2005. GADA 16. un 17. JŪNIJĀ

DEKLARĀCIJAS PROJEKTS PAR ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS PAMATPRINCIPIEM

Visu Eiropas Kopienas politiku galvenais mērķis ir ilgtspējīga attīstība, tas ir noteikts Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā. Tā tiecas pastāvīgi uzlabot gan pašreizējo, gan nākamo paaudžu dzīves kvalitāti. Tas nozīmē saglabāt zemes spēju, atbalstīt dzīvību visā daudzveidībā. Tās pamatā ir demokrātijas principi un tiesiskums, un pamattiesību, tostarp brīvības un visiem vienādu iespēju, ievērošana. Tā rada solidaritāti paaudžu vidū un starp tām. Tā, ievērojot kultūras daudzveidību, cenšas veicināt dinamisku ekonomiku, kā arī augstu nodarbinātības un izglītības, un veselības aizsardzības, sociālās un teritoriālās kohēzijas, un vides aizsardzības līmeni pasaulē, kurā valda miers un drošība.

Lai veiktu šos uzdevumus Eiropā un pasaulē, Eiropas Savienība un tās dalībvalstis ir uzņēmušas saistības neatkarīgi, kā arī kopā ar partnervalstīm rīkoties saskaņā ar šādiem mērķiem un principiem un ievērot tos.

Galvenie mērķi

vides aizsardzība

Saglabāt zemes spēju atbalstīt dzīvību visā daudzveidībā, ievērot, ka planētas dabas resursi ir ierobežoti, un nodrošināt augstu vides kvalitātes aizsardzības un uzlabošanas līmeni. Nepieļaut un mazināt vides piesārņojumu un veicināt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu, lai likvidētu saikni starp ekonomikas izaugsmi un vides degradāciju.

Sociālais taisnīgums un kohēzija

Ievērojot pamattiesības un kultūras daudzveidību, veicināt tādu demokrātisku, sociāli integrējošu, vienotu, veselīgu, drošu un taisnīgu sabiedrību, kura rada vienādas iespējas un apkaro visu veidu diskrimināciju.

Ekonomikas uzplaukums

Veicināt labvēlīgu, jauninājumiem, zināšanām bagātu, konkurētspējīgu un ekoloģiski efektīvu ekonomiku, kas visā Eiropas Savienībā nodrošina augstu dzīves līmeni un augstas kvalitātes nodarbinātību.

Starptautisko saistību izpilde

Visā pasaulē veicināt demokrātisku iestāžu pārvaldes mehānismus un aizsargāt stabilitāti, kā pamatā ir miers, drošība un brīvība. Visā pasaulē aktīvi veicināt ilgtspējīgu attīstību un nodrošināt, lai Eiropas Savienības iekšējās un ārējas politikas būtu savstarpēji saskanīgas ar globālu ilgtspējīgu attīstību un tās starptautiskajām saistībām.

Politikas pamatprincipi

Pamattiesību ievērošanas sekmēšana un aizsardzība

Eiropas Savienības politikās galveno uzmanību pievērst cilvēkam, veicinot pamattiesību ievērošanu, izskaužot visu veidu diskrimināciju un dodot ieguldījumu nabadzības mazināšanā.

Taisnīgums paaudžu vidū un starp tām

Izteikt pašreizējo paaudžu vajadzības, neapdraudot nākamo paaudžu iespējas īstenot vajadzības Eiropas Savienībā un citviet.

Atvērta un demokrātiska sabiedrība

Garantēt iedzīvotajiem tiesības piekļūt informācijai un nodrošināt tiesas pieejamību. Izstrādāt atbilstošus avotus visu ieinteresēto personu un apvienību konsultēšanai un līdzdalībai.

Iedzīvotāju iesaistīšana

Sekmēt iedzīvotāju līdzdalību lēmumu pieņemšanā. Veicināt izglītību un sabiedrības informētību par ilgtspējīgu attīstību. Informēt iedzīvotājus par cilvēka ietekmi uz vidi un par iespējām izvēlēties ilgtspējīgākus risinājumus.

Uzņēmumu un sociālo partneru iesaistīšana

Sekmēt sociālo dialogu, kopēju sociālo atbildību un privātā un publiskā sektora partnerību, lai veicinātu sadarbību un kopējos pienākumus un lai sasniegtu ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu.

Politikas vienotība un pārvaldība

Sekmēt visu Eiropas Savienības politiku vienotību un vietējo, reģionālo, valsts un pasaules mēroga rīcību saskaņotību, lai paaugstinātu to ieguldījumu ilgstpējīgā attīstībā.

Politikas integrācija

Pilnīgi izmantojot tādus instrumentus labākai reglamentēšanai kā līdzsvarots ietekmes novērtējums un apspriešanās ar ieinteresētajam personām, sekmēt ekonomikas, sociālo un vides apsvērumu integrēšanu tā, lai tie būtu saskanīgi un savstarpēji papildinoši.

Labāko pieejamo zināšanu izmantošana

Nodrošināt, lai politikas izstrādātu, noteiktu un īstenotu, pamatojoties uz labākajām pieejamajām zināšanām, un tās būtu ekonomiski izdevīgas un atmaksātos.

Piesardzības princips

Lai izvairītos no potenciāliem kaitējumiem cilvēku veselībai vai videi, izmantot piesardzīgu pieeju un veikt profilakses pasākumus, ja ir iemesls apšaubīt zinātniskos datus.

Lai maksā piesārņotāji

Nodrošināt, lai cenas atspoguļotu ar ražošanu un patēriņu saistīto pasākumu faktiskās izmaksas un lai piesārņotāji atlīdzinātu cilvēka veselībai un videi nodarītos zaudējumus.

2. PIELIKUMS

UZDEVUMI, MĒRĶI, POLITIKA UN PASĀKUMI – KĀ VIRZĪTIES UZ PRIEKŠU, ĪSTENOJOT NAS

Šis pielikums ietver galveno ES stratēģiju, rīcības plānu un citu noturīgas attīstības iniciatīvu kopumu. Dokumentā ir atsauces uz operatīvajiem uzdevumiem un mērķiem, ja tādi ir. Turklāt daudzās dalībvalstīs ir izveidoti savas noturīgas attīstības stratēģijas un rīcības plāni. Tik tiešām, dažās jomās dalībvalstis ir visizdevīgākajā stāvoklī, lai rosinātu pārmaiņas. ES var atbalstīt un papildināt dalībvalstu pasākumus, veicināt apmaiņu ar labāko praksi un darboties kā koordinācijas centrs, kur paveiktais tiek pārskatīts un veicināta turpmākā rīcība.

Noturīgas attīstības stratēģija veido stratēģisko politisko pamatu, izvēloties labākos risinājumus galvenajām tendencēm, kas nav noturīgas. Šā pamata būtisks elements ir savstarpējās saiknes starp tendencēm. Pamatdokumentā norādītās svarīgākās prioritātes ir savstarpēji cieši saistītas. To skaidri var redzēt no piemēra, ka, palielinot atjaunīgās enerģijas izmantošanu, mēs vienlaikus cīnīsimies pret klimata pārmaiņām. Līdzīgi, uzlabojot zemes izmantošanu, radot noturīgāku transportu un mainot enerģijas lietošanas paradumus, mēs vienlaikus aizsargāsim bioloģisko daudzveidību. Tāpēc dažādās stratēģijas un rīcības plānus nevajadzētu aplūkot atsevišķi vienu no otra. Katrs no tiem savā īpašā veidā dos ieguldījumu problēmu risināšanā citās jomās. Ir svarīgi, lai savstarpējās saiknes tiktu labi izprastas un lai atbilstoši izstrādātajā politikā būtu integrēti dažādi aspekti ar nolūku panākt situācijas ar vairākkārtīgu guvumu. Jautājums par tendenču savstarpējo saistību ir joma, kurā darbs vēl ir jāiegulda. Komisija veic visu savu nozīmīgāko politisko iniciatīvu ietekmes novērtējumu.

1. AR KLIMATA PĀRMAIŅĀM SAISTĪTO JAUTĀJUMU RISINĀŠANA

Vispārīgais uzdevums

Ierobežot klimata pārmaiņas un to radītos izdevumus sabiedrībai

Operatīvie uzdevumi un mērķi

- 2005. gada martā Eiropadome vēlreiz apstiprināja savu mērķi panākt, lai planētas virsmas vidējās temperatūras pieaugums nepārsniegtu 2 ºC salīdzinājumā ar līmeni pirms rūpniecības laikmeta[10], un tāpēc, cenšoties ierobežot un samazināt globālo sasilšanu, jāpamatojas uz CO_2 koncentrācijas līmeni, kas ir zemāks par 550 promilēm.

- ES-15 dalībvalstis un vairums ES-25 dalībvalstu saskaņā ar Kioto protokolu ir uzņēmušās saistības par siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu laikā no 2008. gada līdz 20012. gadam. **ES-15 valstis ir uzņēmušās saistības samazināt emisiju par 8 %, salīdzinot ar 1990. gada līmeni**.

- Lai palīdzētu īstenot šo augstāko mērķi, kā par to 2005. gada martā ir vienojusies Eiropadome, **ES** kopā ar citām pusēm pētīs stratēģijas, lai **panāktu siltumnīcefekta gāzu emisijas vajadzīgo samazināšanu,** un šai kontekstā apsvērs, kā attīstītās valstis varētu līdz 2020. gadam īstenot samazināšanu no 15 līdz 30 procentu apjomā salīdzinājumā ar Kioto protokolā paredzēto pamata līmeni.

Galveno pasākumu piemēri: notiekošie un plānotie pasākumi

- ES Stratēģijas cīņai ar klimata pārmaiņām pasaulē pēc 2012. gada izveidošana. 2005. gada februārī pieņemtais Paziņojums KOM (2005) 35 galīgais. http://europa.eu.int/comm/environment/climat/future_action.htm

- Eiropas Klimata pārmaiņu programmas (EKPP) otrā fāze. Uzsākta 2005. gada oktobrī. http://europa.eu.int/comm/environment/climat/eccp.htm

- 2005. gada janvārī pieņemtā ES Siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības programma. Direktīva 2003/87/EK. http://europa.eu.int/comm/environment/climat/emission.htm

- Globālās Zemes sistēmu novērošanas sistēmas (*GEOSS*) desmit gadu īstenošanas plāns laikam no 2005. gada līdz 2015. gadam. http://europa.eu.int/comm/research/environment/newsanddoc/article_2211_en.htm

- Zaļā grāmata par energoefektivitāti. KOM (2005) 265 galīgais. Pieņemts 2005. gada jūnijā. http://europa.eu.int/comm/energy/efficiency/doc/2005_06_green_paper_book_en.pdf

[10] Eiropas Savienības Padome (2001), 'Valsts finanšu ieguldījums attīstībā un nodarbinātībā: kvalitātes un noturības uzlabošana", Komisijas un EKOFIN Padomes ziņojums Eiropadomei (Stokholma, 2001. gada 23. un 24. marts), 699/01; Eiropas Komisija (2000) „Paziņojums par valsts finanšu ieguldījumu attīstībā un nodarbinātībā: kvalitātes un noturības uzlabošana", KOM(2000)846

- Energoefektivitātes rīcības plāns. Paredzēts pieņemt 2006. gadā. http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2000/com2000_0247en01.pdf

- Jaunās un atjaunīgās enerģijas. Paziņojums, kas pamatojas uz Direktīvas 2001/77/EK īstenošanu, par tādas elektroenerģijas izmantošanas veicināšanu iekšējā elektrības tirgū, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus. Tiks pieņemts 2005. gada decembrī. KOM(2005)627
http://europa.eu.int/comm/energy/res/legislation/electricity_en.htm

- Rīcības plāns biomasas jomā. Pieņemts 2005. gada decembrī. http://europa.eu.int/comm/energy/res/biomass_action_plan/index_en.htm

- Eiropas kampaņa par noturīgu enerģiju. http://www.sustenergy.org/

2. LABAS VESELĪBAS VEICINĀŠANA – SABIEDRĪBAS VESELĪBA

Vispārīgie uzdevumi
Veicināt labu sabiedrības veselību un uzlabot aizsardzību pret veselības apdraudējumiem.

Operatīvie uzdevumi un mērķi

- Uzlabot **aizsardzību pret veselības apdraudējumiem**, stiprinot spēju koordinētā veidā reaģēt uz apdraudējumiem.

- Vēl vairāk uzlabot **tiesību aktu sistēmu par pārtiku un dzīvnieku barību**, kā arī pārskatīt pārtikas marķēšanu.

- Turpināt darbu pie **augstu dzīvnieku veselības un labklājības standartu veicināšanas** ES un starptautiskajā līmenī.

- Ierobežot novēršamu, ar dzīves stilu saistītu slimību izplatību, veicinot **veselību un profilaksi**.

- Nodrošināt, lai no 2020. gada ķīmiskas vielas tiktu ražotas, pārvietotas un lietotas tā, lai **neradītu nopietnus apdraudējumus cilvēku veselībai** un videi.

- Uzlabot **informāciju var vides piesārņošanu** un kaitīgu ietekmi uz veselību.

Svarīgāko pasākumu piemēri: notiekošie un plānotie pasākumi

- Vispārējā veselības stratēģija, kas papildina programmu veselības un patērētāju aizsardzības jomā, laikam no 2007. līdz 2013. gadam, KOM (2005) 115 galīgais. http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/index_en.htm

- Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs, kas izveidots 2005. gadā saskaņā ar Regulu (EK) 851/2004. http://europa.eu.int/comm/health/ph_overview/strategy/ecdc/ecdc_en.htm

- *HIV/AIDS* stratēģija. Paredzēts pieņemt 2005. gada beigās. http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/docs/health/Programme%20for%20Action%20(EN).pdf#zoom=100
  http://europa.eu.int/comm/research/health/poverty-diseases/aids_en.html

- Paziņojums par gatavību gripas pandēmijai. KOM (2005) 607 galīgais. http://europa.eu.int/comm/health/ph_threats/com/Influenza/COMM_PDF_COM_2005_0607_F_EN_ACTE.pdf

- Paziņojums par vispārējo sagatavotību sadarbībai sabiedrības veselības ārkārtas situācijās. KOM (2005) 605 galīgais. http://europa.eu.int/comm/health/ph_threats/com/Influenza/COMM_PDF_COM_2005_0605_F_EN_ACTE.pdf

- Rekomendācija par pacientu drošības uzlabošanu un ar veselības aprūpi saistīto infekciju ierobežošanu. Paredzēts pieņemt 2006. gadā. http://europa.eu.int/comm/health/ph_threats/com/comm_diseases_cons01_en.htm
  http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2004/com2004_0301en01.pdf

- Baltās grāmatas par pārtikas drošību īstenošana un papildu pasākumi. KOM (1999) 719. http://europa.eu.int/comm/food/food/intro/white_paper_en.htm
  http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/library/pub/pub06_en.pdf

- Dzīvnieku veselības stratēģija – Kopienas rīcības plāns dzīvnieku labklājības aizsardzībai laikam no 2006. līdz 2010. gadam. Tiks pieņemts 2007. gadā. http://europa.eu.int/comm/food/animal/diseases/strategy/index_en.htm

- ES Vides un veselības rīcības plāns laikam no 2004. līdz 2010. gadam. KOM (2004) 416 galīgais.
  http://europa.eu.int/comm/environment/health/index_en.htm

- Padomes Regula par ķīmisko vielu un ķīmisko produktu reģistrāciju, novērtēšanu un atļaušanu (*REACH*), KOM (2003) 644. http://europa.eu.int/comm/environment/chemicals/reach.htm
  http://europa.eu.int/comm/enterprise/reach/index_en.htm

3. SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS APKAROŠANA UN AR DEMOGRĀFISKAJĀM PĀRMAIŅĀM SAISTĪTO PROBLĒMU RISINĀŠANA

Vispārīgais uzdevums
Radīt sociāli iekļaujošu sabiedrību

Operatīvie uzdevumi un mērķi

- Strādāt pie īpašu ES mērķu noteikšanas 2010. gadam, lai mazinātu cilvēku skaitu, kas dzīvo **uz nabadzības riska robežas**, īpašu uzmanību veltot bērnu nabadzībai atklātās koordinācijas metodes (*OMC*) kontekstā.

- Atbalstīt dalībvalstu centienus **modernizēt sociālo aizsardzību**, ņemot vērā demogrāfisko novecošanos.

- Ievērojami palielināt sieviešu un vecāka gadagājuma strādājošo **dalību darba tirgū** saskaņā ar noteiktajiem mērķiem, kā arī līdz 2010. gadam palielināt migrantu nodarbinātību.

- Turpināt **veidot ES politiku legālās migrācijas jomā** līdztekus politikai par migrantu un viņu ģimeņu integrācijas nostiprināšanu.

- Turpināt darbu **mūžizglītības jomā** un līdz 2010. gadam divkārtīgi samazināt iedzīvotāju skaitu vecumā no 18 līdz 24 gadiem ar zemāko vidusskolas izglītību, kuri neturpina izglītību un apmācību.

Dalībvalstīm ir galvenā loma reālu rezultātu sasniegšanā atbilstīgi šiem mērķiem. ES var atbalstīt un papildināt dalībvalstu pasākumus; ES var veicināt apmaiņu ar labāko praksi un darboties kā koordinācijas centrs, kur paveiktais tiek izskatīts un veicināta turpmākā rīcība. ES rīcības, kuras mērķis ir panākt pilnīgu nodarbinātību un radīt iekļaujošu sabiedrību, pamatprincipi ir iezīmēti Sociālajā programmā.

Komisija un Padome[11] iezīmēja stratēģiju budžeta seku risināšanai sakarā ar iedzīvotāju novecošanu, saskaņā ar kuru dalībvalstīm būtu jāsamazina valsts parādi, lai jau iepriekš novērstu iedzīvotāju novecošanas radītās sekas budžetam un uzsāktu visaptverošas darba tirgus reformas, tostarp nodokļu un pabalstu sistēmu jomā, ar mērķi nodrošināt augstāku nodarbinātības līmeni, jo īpaši vecāka gadagājuma strādājošo un sieviešu vidū, kā arī ievērojamas pensiju sistēmu reformas, lai ierobežotu spiedienu uz valstu finanšu sistēmām.

Galveno pasākumu piemēri: notiekošie un plānotie pasākumi

- Atklātās koordinācijas metode (*OMC*) sociālās aizsardzības un iekļaušanas jomā. Darba procesā. http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_protection/index_en.htm

- Kopienas Rīcības programma nodarbinātības un sociālās solidaritātes jomā „PROGRESS" laikam no 2007. līdz 2013. gadam. Paredzēts pieņemt 2006. gadā. http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2004/com2004_0488en01.pdf

- Atklātā koordinācijas metode (*OMC*) izglītības un apmācības jomā („Izglītība un apmācība – 2010"). Darba procesā. http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2004/com2004_0488en01.pdf

- Integrētā rīcības programma mūžizglītības jomā laikam no 2007. līdz 2013. gadam. (KOM (2004) 474). Plānots pieņemt 2006. gadā. http://europa.eu.int/comm/education/programmes/newprog/index_en.html

- Paziņojums par Eiropas demogrāfisko nākotni. Plānots pieņemt 2006. gadā. http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_situation/green_paper_en.html

---

[11] Eiropas Savienības Padome (2001), „Valsts finanšu ieguldījums attīstībā un nodarbinātībā: kvalitātes un noturības uzlabošana", Komisijas un EKOFIN Padomes ziņojums Eiropadomei (Stokholmā, 2001. gada 23. un 24. martā), 699/01; Eiropas Komisija (2000) „Paziņojums par valsts finanšu ieguldījumu attīstībā un nodarbinātībā: kvalitātes un noturības uzlabošana". KOM (2000) 846.

- Veselības un drošības stratēģija laikam no 2007. līdz 2012. gadam. Paziņojumu plānots pieņemt 2006. gadā. http://europa.eu.int/comm/dgs/employment_social/index_en.htm

- Ceļvedis vīriešu un sieviešu vienlīdzībai. Paziņojumu plānots pieņemt 2006. gadā. http://europa.eu.int/comm/employment_social/gender_equality/index_en.html

- Paziņojums par nediskrimināciju un iespēju vienlīdzību visiem. KOM (2005) 224 – Eiropas gads 2007. http://europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/index_en.htm

- Nabadzības un sociālās atstumtības izskaušanai veltītais Eiropas 2010. gads http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_inclusion/index_en.htm

- Jaunā struktūrfondu un kohēzijas fondu paaudze. Pieņemts 2004. gadā. KOM (2004) 493, KOM (2004) 494, KOM (2004) 495. http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/2007/index_en.htm

- Priekšlikums izveidot Eiropas Migrācijas pārraudzības centru. Paredzēts pieņemt 2005. gadā. http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/immigration/doc_immigration_intro_en.htm

- Zaļā grāmata par Eiropas migrācijas turpmāko tīklu. KOM (2005) 606. Pieņemts 2005. gadā. http://www.european-migration-network.org/

- Papildinājums Paziņojumam „Kopīgā integrācijas programma – Ietvars trešu valstu pilsoņu integrācijai Eiropas Savienībā". KOM (2005) 389 galīgais<}0. http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/inti/funding_inti_en.htm http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0389en01.pdf

- Rīcības plāns cilvēku tirdzniecības apkarošanai. Paredzēts pieņemt 2005. gada beigās. http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/crime/trafficking/fsj_crime_human_trafficking_en.htm

4. DABAS RESURSU LABĀKA PĀRVALDĪBA

Vispārīgais uzdevums

Nosargāt Zemes spēju atbalstīt dzīvību visā tās daudzveidībā, respektēt planētas dabas resursu ierobežotību un veicināt noturīgu ražošanu un patēriņu, lai sarautu saikni starp ekonomisko augšupeju un vides pasliktināšanos.

Operatīvie uzdevumi un mērķi

- **Uzlabot resursu produktivitāti**: gūt lielāku atdevi no katras izmantotās resursu vienības un samazināt katras vienības videi nodarīto kaitējumu (kaitīgas emisijas gaisā, ūdenī un augsnē, kā arī zemes un citu resursu pārmērīgu ekspluatāciju).

- Uzlabot apsaimniekošanu un novērst **atjaunīgo dabas resursu**, tādu kā zivsaimniecība, bioloģiskā daudzveidība, mežsaimniecība, ūdeņi, gaiss, augsne un klimats, pārmērīgu ekspluatāciju, līdz 2015. gadam atjaunot degradētās jūras ekosistēmas saskaņā ar Johannesburgas Īstenošanas plānu, par kuru tika panākta vienošanās Pasaules sammitā par noturīgu attīstību (*WSSD*), kā arī 2015. gadā panākt **maksimālo noturīgo atdevi no zivsaimniecības**.

- **Apsvērt**, kā līdz 2020. gadam **samazināt enerģijas patēriņu ES,** ievērojot aplēsto rentablo 20 % enerģijas taupīšanas potenciālu. Komisija uzsāk šā jautājumu apspriešanu.

- No 2010. gada – 12 % enerģijas no atjaunīgajiem avotiem.

- No 2010. gada 21 % ES-25 valstu **elektrības patēriņa jānodrošina no atjaunīgajiem avotiem**. Tas ir pamats valstu orientējošiem mērķiem.

- **Apturēt bioloģiskās daudzveidības zudumu** ES līdz 2010. gadam un līdz 2010. gadam sniegt nozīmīgu ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības zuduma tempu samazināšanā visā pasaulē.

- ***Natura 2000*** **īstenošana un vadība:** līdz 2006. gadam iekļautās teritorijas (jūras teritorijas – līdz 2010. gadam); līdz 2010. gadam izraudzītās un labi apsaimniekotās teritorijas (jūras teritorijas – līdz 2012. gadam).

- **Likt lietā jaunas tehnoloģijas**, lai sarautu saikni starp ekonomisko izaugsmi un spiedienu uz vidi.

Galveno pasākumu piemēri: notiekošie un plānotie pasākumi

- Rīcības plāns vides tehnoloģiju jomā (*ETAP*). KOM (2004) 38 galīgais. Ekoloģisko raksturlielumu mērķu noteikšanas nosacījumu definēšana galvenajiem produktiem kopā ar dalībvalstīm un galvenajām ieinteresētajām personām līdz 2007. gadam. http://europa.eu.int/comm/environment/etap/ http://europa.eu.int/comm/environment/docum/9842sm.htm

- Rīcības plāns noturīgas ražošanas un patēriņa jomā. Paredzēts pieņemt 2007. gadā. http://europa.eu.int/comm/environment/index_en.htm

- Tematiskā stratēģija par resursu noturīgu izmantošanu. Tiks pieņemta 2005. gada decembrī. http://europa.eu.int/comm/environment/natres/

- Tematiskā stratēģija par atkritumu rašanās novēršanu un pārstrādi. Tiks pieņemta 2005. gada decembrī. http://europa.eu.int/comm/environment/waste/strategy.htm

- Integrēta produktu politika (IPP). Papildu pasākumi KOM (2003) 302. http://europa.eu.int/comm/environment/ipp/home.htm

- Videi draudzīgāks publiskais iepirkums, ietverot 2005. gada beigās paredzēto direktīvas priekšlikumu par tīru un energoefektīvu transportlīdzekļu publisko iepirkumu, un, kopā ar dalībvalstīm, izpēte par to, kā labāk veicināt videi draudzīgu publisko iepirkumu citās lielākajās ražojumu grupās – līdz 2007. gadam. http://europa.eu.int/comm/environment/gpp/index.htm

- Kopienas stratēģiskās pamatnostādnes lauku attīstībai, stratēģiskās pamatnostādnes. Valstu stratēģijas un lauku attīstības programma plānošanas periodam no 2007. līdz 2013. gadam. KOM (2005), 304. Pieņemts 2005. gadā http://europa.eu.int/comm/agriculture/capreform/rdguidelines/index_en.htm

- Tematiskā stratēģija augsnes jomā. Paredzēts pieņemt 2006. gadā. http://europa.eu.int/comm/environment/waste/strategy.htm http://europa.eu.int/comm/environment/soil/

- Tematiskā stratēģija gaisa piesārņošanas jomā. KOM (2005) 446 galīgais. Pieņemta 2005. gada septembrī. http://europa.eu.int/comm/environment/air/cafe/

- Jūras vides aizsardzība, ieskaitot tematisko stratēģiju par jūras vides aizsardzību un citiem pasākumiem. Pieņemta 2005. gadā. http://europa.eu.int/comm/environment/water/marine.htm

- ES Ūdens pamatdirektīva – upju baseinu integrēta apsaimniekošana Eiropā Direktīvas 2000/60/EK īstenošanai. http://europa.eu.int/comm/environment/water/water-framework/index_en.html

- Eiropas Stratēģija bioloģiskās daudzveidības jomā. Pieņemta 1998. gadā. Paziņojumu par stratēģiju bioloģiskās daudzveidības jomā plānots pieņemt 2006. gadā. http://europa.eu.int/comm/environment/nature/nature_conservation/natura_2000_network/managing_natura_2000/index_en.htm

- Daudzpusējo vides nolīgumu īstenošana. Darba procesā. http://europa.eu.int/comm/environment/international_issues/agreements_en.htm

- Jūras lietu zaļā grāmata. Paredzēts pieņemt 2006. gada sākumā. http://europa.eu.int/comm/fisheries/maritime/index_en.htm

- Zaļās diplomātijas tīkls. Darba procesā. http://europa.eu.int/comm/external_relations/env/

- ES Rīcības plāns mežu jomā. Paredzēts pieņemt 2006. gadā. http://europa.eu.int/comm/agriculture/index_en.htm

5. KĀ VAIROT TRANSPORTA NOTURĪBU

Vispārīgais uzdevums

Nodrošināt, lai mūsu transporta sistēmas apmierinātu sabiedrības ekonomiskās un sociālās vajadzības, vienlaikus cik vien iespējams samazinot to nevēlamo ietekmi uz ekonomiku, sabiedrību un vidi.

Operatīvie uzdevumi un mērķi

- Uzlabot transporta **pieprasījuma pārvaldību**, lai mazinātu transporta pieauguma negatīvās sekas.

- Sasniegt noturīgu enerģijas izmatošanas līmeni transportā saistībā ar citām nozarēm un **samazināt transporta siltumnīcefekta gāzu emisiju** proporcionāli vairāk nekā transporta enerģijas izmantojumu.

- **Samazināt piesārņojošo vielu emisiju** no transporta līdz līmenim, kas minimizē iedarbību uz cilvēku veselību vai vidi

- Gādāt, lai integrētās politikas pieejas ietvaros **CO_2 emisija** vidusmēra jaunā autoparkā **2008./2009. gadā nepārsniegtu 140 g/km un 2012. gadā – 120 g/km.**

- Strādāt pie **Eiro V emisijas standartu ieviešanas** vieglajiem kravas automobiļiem un ieviest Eiro VI smagajiem kravas automobiļiem.

- Līdz 2010. gadam nodrošināt 5,75 % transportlīdzekļu pāreju uz **biodegvielu**.

- Samazināt **satiksmes radīto troksni** gan trokšņa izraisītāja līmenī, gan veicot pasākumus tā slāpēšanai, nodrošinot, lai trokšņa kopējais līmenis iespējami mazāk ietekmētu veselību.

- Palielināt **satiksmes drošību**, uzlabojot ceļu infrastruktūru, stimulējot ceļu lietotāju atbildību un paaugstinot transportlīdzekļu drošību.

- Līdz 2010. gadam **divkārtīgi samazināt ceļu satiksmes izraisīto nāves gadījumu skaitu** salīdzinājumā ar 2000. gadu.

- Līdz 2010. gadam modernizēt ES **sabiedriskā pasažieru transporta** pakalpojumus, veicinot lielāku efektivitāti un labākus darbības rādītājus.

Galveno pasākumu piemēri: notiekošie un plānotie pasākumi

- Baltā grāmata „Eiropas transporta politika 2010. gadam: laiks izlemt" un vidējā posma pārskats. KOM (2001) 370. http://europa.eu.int/comm/energy_transport/library/lb_texte_complet_en.pdf

- ES stratēģija par CO_2 emisiju no vieglajiem kravas automobiļiem. Paziņojums par pārskatīto stratēģiju, ko plānots pieņemt 2006. gada septembrī. http://europa.eu.int/comm/environment/co2/co2_home.htm

- Biodegvielu un citu atjaunojamu degvielu izmantošanas veicināšana transportlīdzekļos. Direktīva 2003/30/EK. http://europa.eu.int/comm/energy/res/legislation/biofuels_en.htm http://europa.eu.int/comm/energy/res/legislation/doc/biofuels/en_final.pdf

- Ekoloģiski tīra satiksme pilsētās. *Civitas II*, darbs uzsākts 2005. gada sākumā. http://europa.eu.int/comm/energy_transport/en/cut_en.html http://www.civitas-initiative.org/main.phtml?lan=en

- Tematiskā stratēģija pilsētvides jomā. Tiks pieņemta 2006. gada janvārī, ieskaitot pasākumu par noturīgu pilsētas satiksmes plānu. http://europa.eu.int/comm/environment/urban/home_en.htm

- Maksa par transporta infrastruktūras izmantošanu. http://europa.eu.int/comm/transport/infr-charging/charging_en.html

- 2004. gadā pieņemtā Trešā dzelzceļu pakete lielākai dzelzceļa pievilcībai, tostarp KOM (2004) 140, galīgais. http://europa.eu.int/comm/transport/rail/package2003/new_en.htm

6. CĪŅA PRET GLOBĀLO NABADZĪBU UN ATTĪSTĪBAS VEICINĀŠANA

Vispārīgie uzdevumi

Aktīvi veicināt noturīgu attīstību visā pasaulē un nodrošināt, lai Eiropas Savienības iekšpolitika un ārpolitika atbilstu globālai noturīgai attīstībai un ES starptautiskajām saistībām.

Operatīvie uzdevumi un mērķi

ES īstenos saistības, ko tā uzņēmusies starptautiskās noturīgās attīstības ietvarā, kura stūrakmeņus veido Pasaules sammits par noturīgu attīstību (Johannesburgā), Monterejas vienošanās, Tūkstošgades mērķu pārskata sammita un Pasaules sammita rezultāti.

Līdz 2015. gadam ES sniegs ievērojamu ieguldījumu Tūkstošgades attīstības mērķu izpildē. Tie ir šādi.

Izskaust galēju nabadzību un badu

Divkārtīgi samazināt to iedzīvotāju daļu, kas pārtiek ar mazāk nekā vienu dolāru dienā

Divkārtīgi samazināt to iedzīvotāju daļu, kas cieš no bada

- Panākt **vispārēju pamatizglītību**

Nodrošināt, lai visi zēni un meitenes pabeigtu pilnu pamatizglītības kursu

- Veicināt **dzimumu līdztiesību un nodrošināt sieviešu iespējas**

Novērst būtiskas atšķirības starp dzimumiem pamata un vidējās izglītības jomā, vēlams, līdz 2005. gadam un visos līmeņos – līdz 2015. gadam

- Samazināt **bērnu mirstību**

Par divām trešdaļām samazināt bērnu, kas jaunāki par pieciem gadiem, mirstību

- Uzlabot **māšu veselību**

Par trim ceturtdaļām samazināt māšu mirstību

- Apkarot ***HIV/AIDS*, malāriju un sitas slimības**

  Apturēt un sākt samazināt HIV/AIDS izplatību

  Apturēt un sākt samazināt malārijas un citu nopietnu slimību izplatību

- Nodrošināt **vides noturību**

  Integrēt noturīgas attīstības principus valstu politikā un programmās; pavērst vides resursu zudumu.

  Divkārtīgi samazināt to iedzīvotāju daļu, kam nav nodrošināta noturīga pieeja drošas kvalitātes dzeramajam ūdenim.

  Līdz 2020. gadam panākt būtisku dzīves apstākļu uzlabojumu vismaz 100 miljoniem cilvēku, kas dzīvo graustos.

- Izveidot **globālu partnerību** attīstības jomā, tostarp turpinot veidot atvērtu **tirdzniecības un finansēšanas sistēmu.**

Lai to panāktu, ES jo īpaši:

1) **palielinās atbalsta apjomus**; 2) paaugstinās atbalsta **kvalitāti, saskaņotību un efektivitāti**; 3) īstenos **ES stratēģiju attiecībā uz Āfriku**; 4) **veicinās konfliktu novēršanu**; 5) īstenos **ES Attīstības politiku** – Eiropas attīstības konsensu; 6) nodrošinās **sekmīgu Dohas Attīstības plāna pabeigšanu** un tā ieguldījumu Tūkstošgades attīstības mērķu un noturīgas attīstības īstenošanā; 7) īstenos **vispārējo preferenču sistēmu (GSP Plus)**; 8) nodrošinās, lai tās **reģionālie un divpusējie tirdzniecības nolīgumi būtu ieguldījums noturīgā attīstībā**; 9) **atbalstīs globālu noturīgu attīstību**

Pasākumi: notiekošie un plānotie pasākumi

- Kāpināt progresu, lai sasniegtu Tūkstošgades attīstības mērķus (TAM). KOM (2005) 132. http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/communications_en.htm

- ES Āfrikas stratēģija. KOM (2005) 489. http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/docs/eu_strategy_for_africa_12_10_2005_en.pdf#zoom=100

- Finansējums efektīvas attīstības un atbalsta nodrošināšanai. KOM (2005) 133. http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/docs/communication_133_en.pdf

- Attīstības politiku saskaņotība. KOM (2005) 134. http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/docs/communication_134_en.pdf

- Vispārējo lietu un ārējo attiecību padomes (VLĀAP) secinājumi. Eiropas Savienības attīstības politika „Eiropas konsenss", kas pamatojas uz paziņojumu KOM (2005) 311. http://europa.eu.int/comm/development/body/development_policy_statement/index_en.Dohas Attīstības plāns. Darba procesā. http://europa.eu.int/comm/trade/issues/newround/doha_da/index_en.htm

- Divpusējie un reģionālie tirdzniecības nolīgumi (tādi kā Ekonomiskās partnerības nolīgums ar ĀKK valstīm). Darba procesā. http://europa.eu.int/comm/development/body/cotonou/index_en.htm http://europa.eu.int/comm/trade/issues/bilateral/index_en.htm

- Globalizācijas izmantošana — pasākumi. http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/index_en.htm http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/sia/index_en.htm http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/csr/index_en.htm

- ES saistību, ko tā uzņēmusies pasaules sammita par noturīgu attīstību, ES ūdens iniciatīvas, ES Enerģijas iniciatīvas, Starptautiskās noturīgas ražošanas un patēriņa prakses desmitgadu īstenošanas plāna ietvaros, īstenošana. Darba procesā. http://europa.eu.int/comm/environment/wssd/index_en.html

- ES Starptautiskā programma par pasākumiem cīņā ar *HIV/AIDS*, tuberkulozi un malāriju 2007. KOM (2004) 726. http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/pol_health3_en.htm

3. PIELIKUMS

2005. GADA PĀRSKATS PAR ES IlgtspējĪgas ATTĪSTĪBAS STRATĒĢIJU: sākotnējie apsvērumi un turpmākā orientācija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM
{KOM(2005) 37}

Priekšvārds

Ilgtspējīga attīstība ir Eiropas Savienības pamatmērķis, bet tā arī ir globāla problēma, ar ko saskaras visā pasaulē. Rodas jautājumi, kā saskaņot ekonomikas attīstību, sociālo kohēziju, ziemeļu un dienvidu vienlīdzību un vides aizsardzību. Tās nozīmīgums ir norādīts ES dibināšanas līgumā un aplūkots Konstitūcijā, kas nosaka Eiropas Savienībai uzdevumu "*strādāt, lai sasniegtu ilgtspējīgu Eiropas attīstību, kas balstās uz līdzsvarotu ekonomikas pieaugumu un cenu stabilitāti, augsti konkurētspējīgu sociālā tirgus ekonomiku ar mērķi nodrošināt pilnīgu nodarbinātību un sociālo progresu, kā arī augstu aizsardzības līmeni un vides kvalitātes uzlabošanu*".

Ar straujām demogrāfiskajām izmaiņām nākamās desmitgades radīs milzīgu un pieaugošu ietekmi uz pasaules resursiem gan attiecībā uz klimata izmaiņām, dabas resursiem, bioloģisko dažādību, gan labklājības dažādību ziemeļos un dienvidos. Mums jārīkojas šodien, lai nākotnē saglabātu trauslo ekonomikas, sociālo un vides līdzsvaru pasaulē.

Eiropas nākotni var aplūkot vienīgi globālā kontekstā. ES ir jau ir veikusi nozīmīgu darbu, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību gan ES, gan starptautiskā mērogā. Izmantojot visaptverošu pieeju, ES var izveidot vides aizsardzības un sociālās kohēzijas nepieciešamību par iespējām nodrošināt jauninājumus, izaugsmi un darbavietas. Pārskatot Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju (IAS), tiek izskatītas saistības, lai labāk formulētu strukturālās izmaiņas, kas nepieciešamas ekonomikā un sabiedrībā, un sastādītu pozitīvu darba plānu, lai vadītu šo pārmaiņu procesu labākas dzīves kvalitātes sasniegšanai.

Risinot šīs problēmas, nepieciešama Eiropas Savienības koordinēta rīcība un spēcīga vadība, lai formulētu risinājumus, kas rada ilgstošas atšķirības starp Eiropas un visas pasaules iedzīvotājiem.

Tādēļ šīs tūkstošgades sākumā Eiropas Savienība iesaistījās pārliecinošā pārmaiņu procesā, lai nodrošinātu, ka sākam apzināties ekonomikas, sociālās un vides tendences, kas nav ilgtspējīgas. Lisabonas stratēģijā 2000. gadā noteica mērķtiecīgu ekonomikas un sociālo reformu programmu, lai izveidotu augsti dinamisku un konkurētspējīgu uz zināšanām balstītu ekonomiku. Eiropadome 2001. gadā Gēteborgā sāka plašu Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un tās ārējo dimensiju noteica 2002. gadā Barselonā pirms ANO pasaules samita par ilgtspējīgu attīstību 2002. gada vasarā. Katru no šiem pasākumiem papildināja nozīmīgi lēmumi un rīcība, lai izpildītu noteiktās saistības.

Tomēr par spīti šai rīcībai, nav redzams pietiekams progress; tendences, kas nav noturīgas, tikai sāks mainīties un starptautiskais risks ir augsts.

Jaunās Komisijas un jaunā Parlamenta darba sākums ir piemērots brīdis, lai pārskatītu sasniegumus un paātrinātu pārmaiņu gaitu.

Pirmie pasākumi ir veikti. Komisija, ierosinot Eiropas Savienībai stratēģiskos mērķus nākamajiem pieciem gadiem, vēlreiz apstiprināja ieguldījumu ilgtspējīgas attīstības izveidošanā. Lisabonas stratēģijas termiņa vidusposma pārskatā Komisija ierosināja noteikt atjaunoto Lisabonas plānu kā stratēģiju izaugsmei un darbvietu radīšanai, ļaujot izmantot dinamiskāku ekonomiku, lai atbalstītu plašākus sociālos un vides aizsardzības mērķus. Tādēļ Lisabonas stratēģija joprojām ir Līgumā noteiktā ilgtspējīgas attīstības visaptverošā mērķa būtiska sastāvdaļa: uzlabojot labklājību un dzīves apstākļus ilgtspējīgā veidā mūsdienu un

nākamajām paaudzēm. Komisija termiņa vidusposma pārskatā apstiprināja, ka „*gan Lisabonas stratēģija, gan Ilgtspējīgas attīstības stratēģija dod ieguldījumu šā mērķa sasniegšanā. Tās savstarpēji atbalsta viena otru, to mērķis ir papildinoša rīcība, tajās izmanto plašu līdzekļu klāstu un rezultāti tiek sasniegti dažādos termiņos*."

Turklāt Lisabonas stratēģijas pārskatīšanu papildina Komisijas sāktā atjaunināta ES Sociālā programma; programmā noteica politikas, kas varētu palīdzēt nodrošināt saistītāku kontinentu un sociālā modeļa turpmāku attīstību, atbildot uz tendencēm, kas nav ilgtspējīgas. Šādi sociālā programma savā veidā dod ieguldījumu ilgtspējīgas attīstības mērķa sasniegšanā.

Šis paziņojums ir Komisijas pirmais solis Ilgstspējīgas attīstības stratēģijas pārskatīšanā 2005. gadā. Šajā ziņojumā sniedz kopš 2001. gada sasniegtā progresa sākotnējo novērtējumu un norāda vairākus turpmākos mērķus, kas virzīs Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas pārskatīšanu, ko atsevišķa paziņojuma veidā šogad iesniegs Eiropas Parlamentam un Padomei. Šis paziņojums veidots, pamatojoties uz pārrunām iepriekšējā gadā, tostarp Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu, kas sniegts pagājušā gada aprīlī, un sabiedriskās apspriešanās rezultātiem, ko Komisija uzsāka pagājušā gada oktobrī.[12]

Eiropas Savienībai ir plašs, ilglaicīgs tās nākotnes redzējums. Mēs ticam Eiropas dinamiskā modeļa spēcīgajām un pamata vērtībām. Mēs nodrošināsim, lai varētu izpildīt mūsdienu un nākamo paaudžu vajadzības. Šis pamatmērķis atklājas visās Eiropas Savienības politikās. Ilgtspējīgai attīstībai nepieciešama tūlītēja rīcība. Eiropas Savienība spēj un tai ir pieredze un radošums, lai veiktu nepieciešamās izmaiņas. Eiropas un visas pasaules iedzīvotāji var paļauties uz Eiropas Savienības apņemšanos nodrošināt visiem ilgtspējīgu nākotni.

[12] Sīkāks šo uzdevumu rezultātu apkopojums ir izklāstīts Komisijas personāla darba dokumenta SEC(2005) 225 1. un 2. daļā. Pilns Komisijas ziņojums par apspriešanās rezultātiem būs pieejams http://europa.eu.int/comm/sustainable/pages/review_en.htm.

I daļa. Ilgtspējīga attīstība – kas ir apdraudēts?

1. IEVADS

Ilgtspējīga attīstība – pašreizējās paaudzes vajadzību apmierināšana, neapdraudot iespēju nakamajām paaudzēm apmierināt savas vajadzības – ir pamatuzdevums, kas noteikts Līgumā par Eiropas Savienību[13] un ES Konstitūcijā. Visas ES politiskās nostādnes, darbība un stratēģija pamatojas uz šo visaptverošo koncepciju, un tā prasa, lai ekonomikas, vides un sociālā politika tiktu izstrādāta un īstenota tādā veidā, ka tās savstarpēji papildinās.

Pasaulei kļūstot arvien vairāk globalizētai, ir nepieciešama skaidri noteikta politiska vadība, kura pašreiz un turpmāk veicina **dinamiska Eiropas modeļa** veidošanu. Komisija stingri atbalsta ilgtspējīgu attīstību un vēlas noteikt labvēlīgu plānu izmaiņu ieviešanai. Eiropas un pasaules turpmākai attīstībai ir vajadzīgs ilgtermiņa nākotnes redzējums un darbība plaša līmeņa politikas jomās. Komisija ir pārliecināta, ka mums jāuzlabo labklājība, solidaritāte un drošība, kas vajadzīgas, lai varētu panākt labāku dzīves kvalitāti sev un turpmākajām paaudzēm. Ir jānodrošina izaugsme un jārada vairāk darba vietu, tīrāka un veselīgāka vide. Ir vajadzīga labāk saliedēta sabiedrība, kurā labklājība un iespējas ir kopīgs ieguvums gan Eiropas Savienībā, gan ārpus tās robežām. Mums vajag vairāk jaunrades, zinātnisko pētījumu un izglītības. Mums ir jāpilda savi vispārējie pienākumi un saistības. Mūsu turpmākā labklājība un dzīves kvalitāte būs atkarīga no spējas un apņēmības mainīt ražošanas un patēriņa modeļus un atbrīvot ekonomikas izaugsmi no saistības ar vides degradāciju.

Rīcība šo jautājumu risināšanā nav javeic vienīgi Savienībai. Ilgtspējība joprojām ir globāla problēma. Tādēļ nepieciešams, lai Eiropa uzņemtos vadību gan iekšējā, gan ārējā jomā. Tam nepieciešama integrēta pieeja un tas apliecina faktu, ka ar globalizāciju un jautājumu savstarpēju saistību ES var dot pilnīgu ieguldījumu galvenajās iekšējās prioritātēs vienīgi tad, ja vienlaicīgi tā veiksmīgi darbojas pasaules mērogā. Tapat ES spēja atspoguļot savus globālos sasniegumus visās politikas jomās ir kritiska, ja tai vārdi jāpārvērš darbos, saglabājot uzticību kā pasaules vadītājam ilgtspējīgas attīstības jomā.

Tā kā šīs Komisijas pilnvarojums turpinās līdz 2009. gada beigām, Komisijai, izstrādājot politiku, arī ir skaidri noteikts pienākums raudzīties tālāk par šo termiņu. Ja gribam sasniegt savus turpmākos mērķus, mēs nedrīkstam gaidīt rītdienu; mums ir jārīkojas šodien. Ilgtermiņa nākotnes redzējuma īstenošanai ir jānosaka konkrēti uzdevumi, kas vajadzīgi, lai varētu virzīt ilgtermiņa tendences, kā arī jau šodien ir vajadzīgi mehānismi noteikto mērķu sasniegšanai. Šī Komisija jau ir pierādījusi, ka tās galvenie stratēģiskie mērķi labklājībai, solidaritātei un drošībai atbilst ilgtspējīgai attīstībai.[14]

ES 2001. gada jūnijā pirmo reizi noteica saistības attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību. Tajā laikā Eiropadomes **Gēteborgas** sanāksmē tika pieņemta ES ilgtspējīgas attīstības stratēģija (IAS), kas pamatojās uz Komisijas paziņojumu. Komisija 2002. gadā iesniedza otru paziņojumu[15], kura mērķis bija tāda ilgtspējīgas attīstības ārējā dimensija, kuru Eiropadome pieņēma

---

13 Eiropas Savienības dibināšanas līguma 2. pants.

14 COM(2005) 12, 26.1.2005.: „Stratēģiskie mērķi 2005. – 2009. gadam – Eiropa 2010. gads: partnerattiecības Eiropas atjaunošanai: labklājība, solidaritāte un drošība".

15 COM(2002) 82, 13.2.2002. – „Virzība uz pasaules sadarbību saistībā ar ilgtspējīgu attīstību".

Barselonas sanāksmē. Šie minētie teksti ir visaptverošas ES ilgtspējīgas attīstības stratēģijas pamats. Komisija ir apņēmusies pārskatīt stratēģiju katras jaunas Komisijas darbības termiņa sākumā. Tas tiks darīts 2005. gadā, pamatojoties uz iepriekšējos četros gados gūto pieredzi.

Pārskatot ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, būs japieņem plašāka pieeja, pievēršot lielāku uzmanību strukturālajām ekonomikas izmaiņām, kas nepieciešamas, lai sasniegtu iltspējīgākus ražošanas un patēriņa modeļus un pievērstos tendencēm, kas nav ilgtspējīgas. Lai turpinātu stiprināt jauno politikas veidošanas pieeju, pārskatītajā stratēģijā vēlreiz apstiprinās trīs dimensiju pieeju un arī nodrošinās ilgtspējīgas attīstības ārējo aspektu pilnīgu integrāciju un pastiprināšanu. Turklāt tajā apstiprinās saistības, kas noteiktas priekšlikumā par 2007. līdz 2012. gada finanšu plāniem, ka ilgtspējīga attīstība būs ES politiku vadošais princips.

2. EIROPAS SAVIENĪBAS PIEEJA ILGTSPĒJĪGAI ATTĪSTĪBAI

Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā ir vairākas sastāvdaļas.

Pirmkārt, stratēģija dod **plašu priekšstatu par to, kas ir ilgtspēja**. Stratēģijas pamatdoma ir tāda, ka visbeidzot ilgtspējas nodrošināšanā ekonomikas, sociālajai un vides dimensijai ir jādarbojas saskaņā un tām savstarpēji jāpastiprinās – *"Ilgtspējīga attīstība piedāvā Eiropas Savienībai labvēlīgu ilgtermiņa redzējumu par sabiedrību, kurā ir vairāk labklājības un taisnīguma un kura sniedz tīrāku, drošāku, veselīgāku vidi – par sabiedrību, kura rada labāku dzīves kvalitāti mums, mūsu bērniem un mazbērniem"* [16]. Ir būtiski izprast šo trīs ilgtspējīgas attīstības pīlāru nozīmi un savstarpējās sakarības.

Otra un varbūt visgrūtāk realizējamā stratēģijas daļa ir mēģinājums **uzlabot pieeju politisko nostādņu izstrādāšanā,** uzmanību pievēršot šo politisko nostādņu saskaņotības uzlabošanai un informējot iedzīvotājus par iespējamo izvēles procesu, kad ir jāizvēlas kāds no pretrunīgiem uzdevumiem, lai varētu pieņemt apzinātus politiskos lēmumus. Tajā jāiekļauj rūpīga, tostarp neaktīvo, lēmumu pārbaude saistībā ar to kopējo ietekmi, īpaši izmantojot agrīnu ietekmes novērtēšanu un sniedzot tirgiem pareizus norādījumus par atbilstošu cenu noteikšanu. Tas arī nosaka to, ka ES politikas veidotājiem ir jāņem vērā globālais konteksts un aktīvi jāveicina iekšējās un ārējās politikas saskaņotība. Bez tam ir arī nepieciešamas investīcijas zinātnē un tehnikā, lai atbalstītu vajadzīgos pielāgojumus, kas vajadzīgi ilgtspējīgai attīstībai. Visbeidzot, jaunā pieeja politikas veidošanā paredz informācijas sniegšanas uzlabojumus un pilsoņu un uzņēmējdarbības mobilizāciju.

Treškārt, stratēģija norāda uz dažām **tendencēm, kas acīmredzami nav ilgtspējīgas**, piemēram, jautājumi par klimata izmaiņām un enerģijas izmantošanu, sabiedrības veselības aizsardzības draudiem, nabadzību un sociālo atstumtību, sabiedrības novecošanos, dabas resursu apsaimniekošanu, zemes izmantošanu un transportu.

Visbeidzot, globālā dimensija izvērš dažus starptautiski noteiktus uzdevumus un orientējas uz prioritāriem mērķiem, kurus savā ziņojumā ES nosauca Pasaules ilgtspējīgas attīstības samitā (*World Summit on Sustainable Development – WSSD*). Šie uzdevumi ir globalizācijas lietderīgs pielietojums, tirdzniecības atbalsts ilgtspējīgai attīstībai, nabadzības apkarošana, sociālā attīstība, dabas un vides resursu ilgtspējīga apsaimniekošana, uzlabojot Eiropas

---

[16] COM(2001) 264 „Ilgtspējīga Eiropa labākai pasaulei: Eiropas Savienības stratēģija Ilgtspējīgai attīstībai", 2. lpp.

Savienības politisko nostādņu saskaņotību un pārvaldību visos līmeņos un ilgtspējīgas attīstības finansēšanu.

3. KĀDĒĻ PĀRSKATS ?

Komisija ir uzņēmusies saistības pārskatīt stratēģiju katras jaunas Komisijas pilnvaru termiņa sākumā. To nesen atbalstīja Eiropadome 2004. gada jūnijā un novembrī. Turklāt šāda pārskata nepieciešamību šobrīd nosaka vairāki turpmāk minētie apstākļi.

- Nestabilitātes tendenču pastiprināšanās, īpaši pieaugošā ietekme uz dabas resursiem, bioloģisko dažādību un klimatu, kā arī ilgstošā nevienlīdzība un nabadzība, ekonomikas un sociālās problēmas, kas ir palielinājušās un kuras izraisa sabiedrības novecošana.

- Eiropas nepietiekama rīcība ir saistīta ar jaunu konkurences ietekmi, ko veicina nepārtrauktais globalizācijas process un jaunu rūpnieciskās attīstības valstu (piem., Ķīna, Indija un Brazīlija) rašanos, kas vēsta par pastiprinātu ekonomikas konkurenci un iespējamām pārmaiņām valstu ražošanas struktūrās, kas ietekmē ilgtspējīgu attīstību pasaules līmenī.

- Jaunas starptautiskas saistības un sarunas, kuras spēj dot ieguldījumu globālās ilgtspējīgās attīstības jomā, jāsamēro ar pastiprinātiem īstenošanas pasākumiem (piemēram, PTO Dohas attīstības plāns, Johannesburgā pieņemtais īstenošanas plāns, par kuru lēmumu pieņēma *WSSD*, Monterijas saistības par attīstības finansēšanu un Tūkstošgades attīstības mērķi).

- Jaunas drošības problēmas, piemēram, saistībā ar terorismu (uzbrukumi 2001. gada 11. septembrī un 2004. gada 11. martā u.c.), dabas katastrofas (plūdiem) un veselības aizsardzības apdraudējumu (piem., *SARS*) ir radījusi paaugstinātu apziņu par neaizsargātību. Turklāt pieaug apziņa par to, ka nepieciešams rīkoties pret organizēto noziedzību, korupciju un rasismu.

- Visbeidzot pārskatā jāņem vērā Eiropas Savienības paplašināšanās līdz 25 dalībvalstīm, valsts ilgtspējīgas attīstības stratēģijas noteikšana lielākajā daļā dalībvalstu un lielāka vietējo un reģionu varas iestāžu iesaistīšanās.

4. SASNIEGUMU NOVĒRTĒŠANA

Kamēr sekmīgi notiek stratēģijas īstenošana un tūlītējus rezultātus vēl nevar gaidīt, ir skaidrs, ka vēl ir daudz darāmā. Saistībā ar ilgtspējīgu attīstību daži fakti norāda, ka draudu lielākā daļa ir novērsta un Tam nepieciešama steidzama un ilgstoša uzmanība. Sīkāks progresa pārskats ir izklāstīts Komisijas personāla darba dokumentā[17], bet jānorāda vairāki nozīmīgi sasniegumi.

- **Politikas izstrādāšanas metodes maiņa.** Kopš 2001. gada ir ieviesta "jauna politikas izstrādāšanas metode", kas vajadzīga, lai panāktu labāku politisko nostādņu saskaņotību un lai radītu atbilstošus apstākļus ilgtspējīgas attīstības veicināšanai.

---

17 SEC(2005) 225.

Politikas saskaņotības uzlabošana

Galvenais mērķis ir Līgumu vairāku horizontālu principu integrācija ES politikās. ES rīcības piemērs ir „Kārdifas process", kas veicina vides jautajumu integrāciju nozaru politikās. Tomēr Kārdifas procesa novērtēšana 2004. gadā norādīja, ka sasniegumi ir ierobežoti.

Komisija 2003. gadā ir ieviesusi jaunu ietekmes novērtēšanas mehānismu kā līdzekli, lai palīdzētu uzlabot politikas konsekvenci. Tas ir paredzēts, lai integrētā veidā novērtētu svarīgu politisko priekšlikumu ietekmi uz ekonomiku, vidi un sociālo jomu un lai savstarpēji konkurējošu mērķu gadījumā noteiktu līdzsvaru. Līdz šim Komisija ir sagatavojusi vairāk nekā 50 ietekmes novērtējumus attiecībā uz plašu virkni politisko nostādņu no Komisijas priekšlikumiem saistībā ar Pārapdrošināšanas direktīvu līdz politikas mērķiem par kopīga cukura tirgus organizāciju un *Natura 2000* programmas finansēšanu. Ārējo pasākumu jomā ir uzsākti ietekmes uz ilgtspēju pētījumi saistībā ar visām svarīgajām tirdzniecības sarunām.

Atklātas koordinācijas metodes izstrādāšana

Atklātas koordinācijas metode var būt iedarbīgs līdzeklis, kas veicina labas prakses apmaiņu, iesaista un mobilizē ieinteresētās puses, kā arī liek dalībvalstīm pieņemt stratēģiskāku un integrētāku pieeju un radīt kvalitatīvākas politikās nostādnes. Piemēram, sociālās integrācijas un pensiju jomās Komisija un dalībvalstis ir vienojušās par kopējiem uzdevumiem un rādītājiem. Lielākā daļa dalībvalstu ir noteikušas kvantitatīvus mērķus saistībā ar nabadzības un sociālās atstumtības samazināšanu.

Pareiza cenu un stimulu noteikšana

Nodrošinot to, ka tirgus cenas attiecībā uz sabiedrību atspoguļo ekonomiskās darbības patiesās izmaksas, tiks veicinātas ražošanas un patēriņa struktūru izmaiņas. Lai to sasniegtu, papildus tradicionāli izmantotajiem reglamentēšanas pasākumiem iedarbīgi var būt uz tirgus darbību orientēti instrumenti, piemēram, ar vides jautājumiem saistīti nodokļi, tirdzniecības sistēmu emitēšana un subsīdijas. Šajā ziņā ES līmenī pēdējos gados ir gūti panākumi, bet lēmumu pieņemšana dažreiz joprojām rada grūtības, īpaši nodokļu noteikšanas jomā, jo Padomē ir spēkā vienprātības princips. Piemēri, kur ES ir izmantojusi tirgus darbības principus, ir 2003. gada direktīva par enerģijas nodokli, kura ietver Eiropas Kopienas minimālo nodokļu likmju sistēmu, attiecinot to gan uz minerāleļļām, gan citiem energoproduktiem, kā arī ES līmeņa pabalsts tirdzniecības sistēmai attiecībā uz siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijām, kurš ir spēkā kopš 2005. gada un kas vajadzīgs, lai palīdzētu sasniegt Kioto Protokola mērķus par kaitīgo gāzu izplūdes samazināšanu.

Investīcijas zinātnē un tehnoloģijās

Zināšanu apgūšana un tehnoloģiskā attīstība ir būtiska, lai sasniegtu ekonomikas pieauguma un sociālās un vides ilgtspējības līdzsvaru. Pastāv daidzas sinerģijas, ko var izmantot starp kvalitātes un darbības jauninājumiem un jauninājumiem enerģijas, atkritumu un drošības izmantošanā. Piemēram, mašīnas, kuras lietderīgāk izmanto enerģiju, patērē mazāk dabas resursu un izdala mazāk emisiju. Investīcijas jaunajās tehnoloģijās radīs arī darba vietas un ekonomikas izaugsmi. ES darbība šajā jomā ietver ilgtspējīgas attīstības darbības 6. Pamatprogrammā zinātnes un tehnikas attīstībai. Vides tehnoloģiju rīcības plāns veicina tehnoloģiskās bāzes izveidošanu saistībā ar ūdeņraža un degvielas elementiem, fotoelementiem, ilgtspējīgu ķīmiju, ūdensapgādi un santehniku. ES arī veicina tādu

tehnologiju ieviešanu, kuras ietekmē sociālās sistēmas, piemēram, veselības aprūpes sistēmas[18].

Informēšana un iedzīvotāju un uzņēmējdarbības mobilizēšana

Pilsoniskajai sabiedrībai un privātajam sektoram ir svarīga nozīme ilgtspējīgas attīstības panākšanā. ES līmenī ir uzsāktas vairākas iniciatīvas, kas vajadzīgas, lai veicinātu šo grupu aktīvu iesaistīšanos un lai uzlabotu apspriešanās procesus un ieinteresēto pušu mobilizēšanos. Tostarp Komisija ir pieņēmusi minimālos standartus attiecībā uz apspriedēm ar ieinteresētajām pusēm un uzlabojusi informāciju par vides lēmumu pieņemšanu, kā arī minēto pušu līdzdalību vides lēmumu pieņemšanā. Komisija ir arī uzsākusi vairākas iniciatīvas, kas vajadzīgas, lai veicinātu kopējo sociālo atbildību.

Tendences, kas nav ilgtspējīgas

Klimata izmaiņas un tīra enerģētika

Pēdējos 100 gados gaiss Eiropā ir sasilis straujāk nekā vidēji pasaulē (par 0,95°C Eiropā un 0,7°C vidēji pasaulē); 8 no 9 ledājiem manāmi atkāpjas; ārkārtēji meteoroloģiskie apstākļi – sausums, karstuma viļņi un plūdi – ir pasliktinājušies[19]. Lai nepieļautu temperatūras globālo celšanos līdz līmenim, kad kļūst iespējamas vēl bīstamākas klimata izmaiņas, visā pasaulē ir ievērojami jāsamazina siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas. Daži aprēķini rāda, ka ārkārtēju notikumu nodarītie kaitējumi 2002. gadā ir radījuši 25 miljardu eiro zaudējumus[20]. Nodrošināta un pieejama energoapgāde mūsdienu attīstītajā pasaulē nebūt nav norma, jo vairāk nekā 2 miljardiem cilvēku primārais enerģijas avots ir biomasas enerģētika (koksne, atkritumi utt.), bet 1,6 miljardiem elektrība nav pieejama.

Eiropas Klimata izmaiņu programma (*ECCP*) ir bijusi galvenais līdzeklis, kas ir ļāvis veikt pasākumus pret klimata izmaiņām Eiropā. Programma ietver būtiskas enerģētikas iniciatīvas un nesen ir ieviesusi ES līmeņa atbalsta tirdzniecības sistēmu attiecībā uz siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju; sistēma sāka darboties 2005. gada 1. janvārī. ES, izmantojot ES reģionālos fondus, veicina arī vairākus pasākumus, kuri palīdz risināt klimata izmaiņu problēmu. Tomēr jaunākie pieejamie dati liecina par to, ka līdz 2002. gadam ES 15 dalībvalstis bija samazinājušas siltumnīcas efekta izraisošo gāzu emisiju par 2,9%, salīdzinot ar 1990. gadu, ir vēl daudz vairāk jādara, lai sasniegtu Kioto Protokolā noteikto 8 % samazinājumu, salīdzinot ar 1990. gada līmeni, un tas ir jāpanāk laikā no 2008. līdz 2012. gadam. Arī starptautiski ES joprojām ir vadošā loma Kioto Protokola ratifikācijas veicināšanā un to saistību īstenošanā, kas tika noteiktas 2002. gadā Pasaules ilgtspējīgas attīstības samitā (*WSSD*) Johannesburgā. Saistībā ar šo Johannesburgas Atjaunojamās enerģijas koalīcijā ES aizstāvēja atjaunojamās enerģijas izmantošanu visā pasaulē. ES Enerģētikas iniciatīva ir ieguldījums *WSSD* lēmumu ieviešanā, kas vērsta uz to, lai lauku, piepilsētu un pilsētu teritorijās uzlabotu pieeju adekvātiem, ilgtspējīgiem un pieņemamiem energoapgādes pakalpojumiem.

Eiropa ir atjaunotas saistības gūt reālus sasniegusmu enerģijas efektīvā izmantošanā, nosakot jaunu Enerģētikas iniciatīvu.

---

[18] Piemēram, skatīt nesen pieņemto e-veselības rīcības plānu: labāka veselības aprūpe Eiropas pilsoņiem – rīcības plāns Eiropas e-veselības jomā, COM(2004) 356.

[19] iropas Vides aģentūras ziņojums „Eiropas klimata izmaiņu ietekme", 2004. gada augusts.

[20] inheners Riks, Georiska pētījumu departaments, 2004. gada janvāris

Sabiedrības veselības aizsardzība

Sabiedrības veselības aizsardzības apdraudējums ES ir visu laiku palielinājies kopš 2001. gada. Visā pasaulē strauji izplatās dzīvesveida izraisītās un hroniskās slimības, pie tam vissatraucošākie ir dati par iedzīvotāju lieko svaru (pēdējo 10 gadu laikā par 10 – 40% palielinājusies problēmas izplatība lielākajā daļā ES valstu). HIV/AIDS epidēmija visā pasaulē ir sasniegusi visaugstāko jebkad pieredzēto līmeni (39,4 miljoni inficēto), un pēc 1996. gada Eiropā vairāk nekā divas reizes ir procentuāli palielinājies no jauna reģistrēto HIV inficēto personu skaits. Plašāki sakari un pārvietošanās visā pasaulē ir palielinājusi veselības apdraudējuma ietekmi ar infekcijas slimībā, piemēram, putnu gripu un SARS. Bioterorisms ir vēl viens jauns faktors. Jaunattīstības valstīs pašreiz panākumus veselības aizsardzības un attīstības jomā ir nomainījušas pretējas tendences, un šo valstu turpmāko attīstību nopietni apdraud infekcijas slimību izplatība. Pasaules veselības organizācijas (PVO) aprēķini liecina, ka veselībai kaitīga vide katru gadu pasaulē izraisa nāvi vairāk nekā 5 miljoniem bērnu.

Pēc 2001. gada veikto politisko pasākumu piemēri ir finansējums genomu pētījumam, kas vajadzīgs, lai cīnītos ar pretantibiotiku rezistenci; kopējas ES uzraudzības un agrīnās brīdināšanas tīklu izveide attiecībā uz infekcijas slimībām; priekšlikuma pieņemšana par ES jaunu reglamentējošu pamatdokumentu attiecībā uz ķīmiskām vielām (*REACH*); Eiropas Vides un veselības aizsardzības rīcības plāna pieņemšana 2004. – 2010. gadam; Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (*EFSA*) un Eiropas Infekcijas slimību centra *(ECDC)* izveidošana.

Starptautiskā līmenī ir ievērojami palielināts ES finansējums dažu slimību apkarošanai – HIV/AIDS, tuberkuloze un malārija. Ir arī veikti ieguldījumi, kas samazina svarīgāko farmaceitisko produktu cenas jaunattīstības valstīs.

Nabadzība un sociālā atstumtība

Nabadzības un sociālās atstumtības problēma kļūst arvien nopietnāka. ES aptuveni 15 % iedzīvotāju dzīvo uz nabadzības riska robežas saistībā ar maziem ienākumiem. Stāvoklis dažās jaunajās ES dalībvalstīs rada īpašas bažas. Satraucošas tendences ir arī nabadzības un atstumtības pārmantošana nākamajās paaudzēs un nesamērīgais slogs, kas jāiztur dažām iedzīvotāju grupām (piem., bezdarbniekiem, vecākiem, kas vieni audzina bērnus, invalīdiem, etnisko minoritāšu pārstāvjiem). No visas pasaules 6 miljardiem iedzīvotāju 2,8 miljardi iztiek ar naudas summām, kas ir mazākas par 2 eiro dienā.

ES dalībvalstis ir vienojušās koordinēt savas politiskās nostādnes, kas vajadzīgs, lai apkarotu nabadzību un sociālo atstumtību, paredzot kopējus uzdevumus, izstrādājot valsts rīcības plānus un tos novērtējot saskaņā ar kopīgi noteiktiem rādītājiem, kuri dod iespēju uzraudzīt attīstību. Eiropas Komisija sniedz atbalstu šim koordinēšanas procesam. Šim mērķim tiek piešķirts arī Eiropas reģionālās politikas finansējums, piemēram, ieguldot līdzekļus izglītībā, apmācībā un vietējā nodarbinātībā.

Lai risinātu šo problēmu pasaules līmenī, ir noteikts galvenais uzdevums ES attīstības politikā – ievērojami samazināt un visbeidzot izskaust nabadzību. Ir veikti dažādi pasākumi jaunas globālās sadarbības ietvaros, kas tika izveidota Dohas, Monterijas un Johannesburgas samitos un ir vērsta uz nabadzības izskaušanu un ilgtspējīgu attīstību.

Sabiedrības novecošana

Ir prognozēts, ka iedzīvotāju skaita pieaugums ES apstāsies un ka strādājošajiem, kuru skaits samazinās un kuri noveco, būs jāuztur arvien vairāk vecu cilvēku. Tiek prognozēts, ka apgādājamo veco cilvēku attiecība palielināsies no 24% 2004. gadā līdz 47% no iedzīvotāju kopskaita 2050. gadā.

Lai gan paredzamā mūža ilguma rādītāju uzlabošanās ir liels sasniegums, Eiropas sabiedrības novecošana izraisa ilgtspējas problēmas, kurām ir vajadzīgs risinājums. Ne migrācija, ne strauja dzimstības koeficienta palielināšanās nevar novērst veco ļaužu īpatsvara krasu palielināšanos nākamo divu desmitgažu laikā.

Komisija ar dalībvalstīm strādā, lai modernizētu sociālās aizsardzības sistēmas, nodrošinot to, ka tās kļūst finansiāli ilgtspējīgas un sociāli adekvātas. Tiks veikti pasākumi darba dzīves pagarināšanai attiecībā uz gados vecākajiem darba ņēmējiem. Līdz 2010. gadam sasniedzamais mērķis, ko noteica Eiropadome Barselonā, ir nodrošināt to, ka 50% no 55 – 64 gadus veci iedzīvotāji būtu nodarbināti, un par pieciem gadiem pagarināt aiziešanu no darba tirgus vecuma dēļ. Līdztekus jautājumu finansiālās puses risināšanai, ir jāattīsta arī veselības aprūpes sistēmas, kas vajadzīgs, lai tās spētu apmierināt paredzēto pieprasījumu, kuru veidos arvien pieaugošais veco iedzīvotāju skaits, jo īpaši, lai uzlabotu veselības aprūpes sistēmu pieejamību. Savienība veicina strukturētu sadarbību šajā jomā un labas prakses apmaiņu.

Dabas resursu apsaimniekošana

Pasaules iedzīvotāju skaita straujais pieaugums liecina par to, ka līdz 2010. gadam cilvēku pasaulē būs jau par 400 miljoniem vairāk, salīdzinot ar mūsdienām, un galvenokārt tie koncentrēsies pilsētu teritorijās. Pasaulē pieaugot "savstarpējai atkarībai", mēs nevaram turpmāk ražot un patērēt tā, kā to darām pašreiz. Ir apdraudēta bioloģiskā dažādība. 15 500 augu un dzīvnieku sugām ir augsts izmiršanas risks. Jaunākajās dažās desmitgadēs jau esam vērojuši ļoti nopietnus zaudējumus praktiski visu veidu ekosistēmās un sugās (dzīvnieki, augi, meži, saldūdens krājumi, auglīgās zemes utt.) Saldūdens ir vēl viens ietekmei pakļauts vērtīgs dabas resurss. Globālā ūdens krīze kopumā apdraud dzīvību, ilgtspējīgu attīstību un visbeidzot arī mieru un drošību.

Lai sasniegtu ES mērķi līdz 2010. gadam apstādināt bioloģiskās dažādības izzušanu, tiek veikti politiski pasākumi, kuros iekļauta kopējās lauksaimniecības politikas un kopējās zvejniecības politikas reforma, kā arī *Natura 2000* tīkla izveidošana. Tiek sagatavots ziņojums par biloģiskās dažādības zaudējumu apturēšanu līdz 2010. gadam. Pasākumi, kas veicina resursu izmantošanas efektivitāti, ietver ES direktīvu par nolietotām elektriskām un elektroniskām iekārtām un Komisijas paziņojumus par integrēto produktu politiku. Laikā no 2000. līdz 2006. gadam Eiropas Savienība atvēl lielu naudas summu no strukturālajiem un kohēzijas fondiem, kas vajadzīgs, lai nodrošinātu līdzfinansējumu investīcijām attiecībā uz vides infrastruktūrām un rūpniecības, pilsētu un dabas vietu rehabilitācijai un uzturēšanai.

Viena no starptautiskajām iniciatīvām ir ES ūdens iniciatīva – "Ūdens dzīvībai", kas ir turpinājums Pasaules ilgtspējīgas attīstības samitam. ES arī vada gan Konvencijas par biloģisko dažādību īstenošanu, gan desmitgades principu izstrādāšanu saistībā ar ilgtspējīga patēriņa un ražošanas programmām.

Zemes izmantošana un transports

Neraugoties uz pūlēm transportu nodalīt no IKP pieauguma, transporta apjomi joprojām pieaug straujāk nekā IKP. Tas ir ietekmējis dažādas jomas, iekļaujot satiksmes sastrēgumu un

veselības aizsardzības problēmas, ko izraisa gaisa piesārņojums, un beidzot ar CO_2 emisijām, kuras ietekmē ES mērķus saistībā ar klimata izmaiņām.

ES ir uzsākusi vairākas politiskas iniciatīvas, kas vajadzīgas, lai ierobežotu šīs pieaugošās transporta tendences negatīvo ietekmi. ES veicina pāreju no sauszemes transporta uz cita tipa transportu, kas mazāk ietekmē vidi, piemēram, autobusiem ar tīru degvielu, kuģiem un dzelzceļa transportu. Komisija ir arī izteikusi priekšlikumu dalībvalstīm ieviest infrastruktūras maksu, kas ietekmētu transporta pieprasījumu, virzoties uz tādu stāvokli, ka transportlīdzekļu izmantotāji maksā cenu, kura atspoguļo transporta pilnās izmaksas, kas jāsedz sabiedrībai (piemēram, direktīva par Eiro vinjeti), bet šī priekšlikuma īstenošana vēl ir ierobežota. Turklāt ievērojami panākumi, lai gan tos atlīdzina pieprasījuma palielinājums un transporta apjoms, ir gūti satiksmes līdzekļu un degvielas tehnoloģijās, ko stimulē ES tiesību akti un iniciatīvas. Visbeidzot tiek veikti pasākumi pilsētvides un zemes apsaimniekošanas uzlabošanai, piemēram, izmantojot ES strukturālo fondu programmu "*Urban* II" un zinātnniskās izpētes pamatprogrammu. Komisija arī sagatavo tematisko pilsētvides stratēģiju, kuru paredzēts publicēt 2005. gadā.

Ilgtspējīgas attīstības ārējie aspekti

Papildus iepriekš minētajām tendencēm, kas nav ilgtspējīgas, ilgtspējīgas attīstības veicināšanai globālā līmenī, cita starpā, tiek veiktas šādas ES darbības:

Globalizācijas ierobežošana

Globalizācija ir jauns konteksts, kurā jāsasniedz ilgtspējīga attīstība. Globalizācija var būt svarīgs ilgtspējīgas attīstības stimuls, bet ieguvumi no tās pārāk bieži tiek nevienmērīgi sadalīti starp valstīm, kā arī atsevišķās valstīs, un integrācija, kas nav reglamentēta, var negatīvi ietekmēt vidi un sabiedrību kopumā.

ES atbalsta saskaņotu un integrētu pieeju jautajumiem, kas saistīti ar globalizāciju PTO, starptautiskajās finanšu institūcijās un visās ANO organizācijās.

ES arī vēlas stiprināt galvenās organizācijas – piemēram, Starptautisko darba organizāciju.

Lai jaunattīstības valstis efektīvi un vienlīdzīgi integrētu pasaules ekonomikā, ir būtiskas pašreiz notiekošās PTO sarunas – Dohas Attīstības plāns (DAP). Jau kopš 2002. gada Dohas sarunās ES, ievērojot savus uzdevumus, ir strādājusi vienoti ar nolūku plašā līmenī veicināt globālu ilgtspējīgu attīstību attiecībā uz daudziem apspriežamajiem jautājumiem. Bez tam saistībā ar to, ka jaunattīstības valstu centieni integrēties pasaules tirdzniecības sistēmā ir efektīvi jāatbalsta, ar tirdzniecību saistītā palīdzība ir izraudzīta par vienu no prioritārajām jomām ES attīstību veicinošā sadarbībā, un ar tirdzniecību saistītās palīdzības dimensija ir iestrādāta visos attiecīgajos līmeņos, kuros tiek pieņemti lēmumi par līdzekļu iedalīšanu.

Turklāt pēc Pasaules ilgtspējīgas attīstības samita ES ir veikusi svarīgus pasākumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu atbalstošu darbību saistībā ar tirdzniecības politiku ārpus DAP, tostarp pieliekot pūles, lai visās pašreiz notiekošajās vai nākamajās divpusējās vai reģionālajās sarunās būtu ietverts būtisks elements attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību.

Labāka pārvaldība globālā līmenī

Laba pārvaldība un demokrātijas veicināšana ir izšķiroši faktori, lai sasniegtu tūkstošgades attīstības mērķus. Tūkstošgades deklarācijā ir noteikts, ka attīstību veicinošas vides radīšana

un nabadzības izskaušana ir, starp citu, atkarīga no labas pārvaldības katrā valstī, no labas pārvaldības starptautiskā līmenī un no finanšu, monetārās un tirdzniecības sistēmas pārredzamības.

Komisija ir uzsvērusi iestāžu kapacitātes uzlabošanu, labu pārvaldību un tiesiskumu Kopienā saistībā ar pārvaldību un attīstību, īpašu vērību veltot iestāžu kapacitātes uzlabošanai un dialogam par pārvaldību valsts dažādo veidu situācijās. Pūles ir arī veltītas tam, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību visos esošajos starptautiskajos un reģionālajos sadarbības līgumos un politikas dokumentos. Bez tam pastiprināta starptautiskā pārvaldība saistībā ar ilgtspējīgu attīstību ir bijis ES centrālais mērķis tās centienos panākt efektīvu daudzpusību.

Finansējums attīstībai (*FfD*)

Lai sasniegtu tūkstošgades attīstības mērķus, ir nepieciešams finansējums. Tomēr joprojām netiek pildīts ANO mērķis par valsts palīdzību attīstības jomā (*ODA*) 0,7% apmērā no nacionālā kopprodukta (NKP).

ES ir nepārprotami paredzējusi savu ieguldījumu „finansējumā attīstības procesam" astoņos noteikto saistību dokumentos, kurus 2002. gada 14. martā Barselonā apstiprināja Eiropadome. Jaunākajā uzraudzības ziņojumā ir izteikta prognoze, ka atbalsta līmenis paplašinātajā (25 dalībvalstu) ES kopumā pārsniegs starpposma mērķi, kas ir 0,39% *ODA* no nacionālā kopprodukta (NKP) un līdz 2006. gadam *ODA* vajadzībām paredz 0,42% no NKP jeb, saskaņā ar aprēķiniem, 38,5 miljardus eiro. Papildresursu kopējais apjoms, kas mobilizēts 2002. – 2006. gadā, ir 19 miljardi eiro.

II daļa. Problēmu risinājumi

5. TURPMĀKĀS ORIENTĀCIJAS

Ņemot vērā pastāvīgās problēmēm, Eiropai ne tikai jāturpina saistības attiecībā uz ilgtermiņa ilgtspējīgas attīstības plānu un labāku dzīves kvalitāti, bet arī jārod veids, kā tās efektīvāk atrisināt.

5.1. Eiropas Savienības ilgtspējīgas attīstības stratēģijas pamatprincipu atkārtota apstiprināšana

Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un Lisabonas stratēģijas ilgtspējīgas attīstības un papildinājuma princips ir precizēts priekšvārdā.

Turklāt Stratēģijas pārskatīšana apstiprinās ilgtspējīgai attīstībai piemītošo **trīsdimensiju raksturu** kā stratēģijas stūrakmeni, t.i., to, ka attīstību var panākt vienīgi tad, ja vienlaicīgi tiek veicināta ekonomiskā izaugsme, sociālā integrācija, vides aizsardzība gan Eiropā, gan citās pasaules daļās.

Stratēģijas pārskatīšanā arī ņems vērā **ES ieguldījumu globālā ilgtspējīgā attīstībā**, pirmkārt, pievēršot uzmanību stratēģijā minēto sešu tendenču, kas nav ilgtspējīgas, starptautiskajiem aspektiem. Otrkārt, integrējot tajā ES ārpolitikas, kas dod ieguldījumu globālā ilgtspējīgā attīstībā. To veicot, ES vēlreiz apliecinās un stiprinās saistības uzņemties vadību ilgtspējīgas attīstības darbības gaitā globālā līmenī.

5.2. Jaunās pieejas atkārtota apstiprināšana attiecībā uz politikas veidošanu un politikas saskaņotību

Stratēģijas pārskatīšana atkārtoti apliecinās „**jaunu pieeju politikas veidošanā**" kā galveno līdzekli, lai ilgtspējīgai attīstībai ierādītu centrālo vietu ES politikas veidošanā. Jo īpaši nākamā ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģija atbalstīs ES labāka regulējuma gaitas dažādās sastāvdaļas, tostarp ietekmes novērtējumu, apspriedes ar ieinteresētajām pusēm un regulējuma vienkāršošanu.

Tas nozīmē, ka ilgtspējīgas un rentablas politikas veidošana tiks turpmāk veicināta, izmantojot labāku regulējumu, tostarp efektīvāk īstenojot **līdzsvarotu ietekmes novērtēšanas mehānismu**, kurš darbosies attiecībā uz jaunām iekšējām un ārējām Komisijas ieteiktajām politiskajām iniciatīvām. Turklāt ilgtspējas ietekmes novērtēšanas pētījumi joprojām tiks pielietoti attiecībā uz galvenajiem tirdzniecības līgumiem. Lai gan pašreiz šis instruments tika uzlabots, ievērojot pirmo iegūto pieredzi[21], uzmanība joprojām tiks pievērsta metodes turpmākās uzlabošanas iespējām, jo īpaši attiecībā uz ilgtspējīgas attīstības ekonomikas, sociālajiem un vides aspektiem. Šajā saistībā Komisija arī plāno uzlabot apspriešanos ar ieinteresētajām pusēm par ES politikas nostādnēm. Turklāt uzmanību pievērsīs arī tam, cik nozīmīgi ir nodrošināt ar Eiropas Parlamentu un Padomi noslēgtā Iestāžu nolīguma

[21] ef. Ietekmes novērtēšana – nākamie pasākumi konkurētspējas un ilgtspējīgas attīstības atbalstam, SEC(2004) 1377, 21.10.2004.

novērtējumu[22] (piemēram, nepieciešamību Eiropas Parlamentam un Padomei piemērot vienādus principus un standartus attiecībā uz ietekmes novērtējumu, veicot Komisijas priekšlikumu būtisku grozījumu ietekmes novērtējumu).

Jaunā pieeja ietver arī **atklātās koordinācijas metodi**, it īpaši tādās jomās kā sociālā integrācija, pieeja darba tirgum un sociālā aizsardzība, jo šai metodei ir svarīga loma sociālās aizsardzības sistēmu modernizēšanā.

Jaunās pieejas politikas veidošanā ietilpst tas, ka Komisija turpmāk veicina uz **tirgu orientētu instrumentu** izmantošanu, kas atspoguļotu resursu patiesās izmaksas un vides ietekmi uz sabiedrību. Piemēram, dalībvalstis tiks aicinātas analizēt to, kā varētu pārdalīt nodokļu nastu, lai to uzņemtos vides kaitējuma radītāji, un tie, kas nav strādājošie. Pārskatīšanā arī turpmāk uzsvērs investīciju nozīmīgumu **zinātnē un tehnoloģijās,** kas vajadzīgas, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību. ES zinātnisko pētījumu programma, Komisijas inovāciju politika, kā arī valsts un pašvaldību iepirkumi iekļauj iespējamos līdzekļus turpmāku ekoinovāciju veicināšanai. Tiks sekmēta arī informācijas apmaiņa ar ārējiem partneriem par ilgtspējīgiem pētījumiem, zinātni un tehniku.

5.3. Orientācijas saglabāšana uz galvenajām tendencēm, kas nav ilgtspējīgas, un to savstarpējo sakarību sīkāka izpēte

Stratēģijas pārskatīšana saglabās orientēšanos uz **galvenajām tendencēm, kuras apdraud ilgtspējīgu attīstību**. Daudzas no šīm tendencēm ir risināmas tikai ar ilgstošiem pasākumiem ilgā laika posmā, un tam ir nepieciešamas lielas strukturālas izmaiņas sabiedrības un ekonomikas darbības jomās. Ar šiem iemesliem tomēr nevajadzētu aizbildināties, lai atturētos no rīcības īsākā termiņā.

Tādēļ pārskatīšana ietver **pašreizējā stratēģijā minēto tendenču, kuras nav ilgtspējīgas, pamatīgu novērtējumu,** kas vajadzīgs, lai noteiktu uzdevumus un nepieciešamo darbību turpmākajiem gadiem. 2001. gadā noteiktās prioritārās jomas ir arī jāsaskaņo ar starptautiskajām saistībām, ko ES ir uzņēmusies Pasaules ilgtspējīgas attīstības samitā, ANO konferencē par attīstības finansēšanu, kā arī saistībā ar ANO Tūkstošgades deklarāciju un citiem ES attiecīgiem daudzpusējiem līgumiem un saistībām, kuras uzņēmusies ES. Turklāt – šie dokumenti un saistības ir jāatjaunina, lai atspoguļotu desmit jaunu dalībvalstu pievienošanos ES un iespēju, ka turpmāk ES tiks vēlreiz paplašināta, un tas radīs jaunas problēmas, kuras izaicina ES spēju risināt tendences, kas nav ilgtspējīgas. Šajā kontekstā stratēģijas pārskatīšanā tiks apsvērta iespēja stratēģijā ietvert nedaudzas jaunas vai iepriekš neievērotas tendences, tostarp tendences, kas nav ekonomiski ilgtspējīgas.

Visbeidzot, stratēģijas pārskatīšanā tiks pievērsts vairāk uzmanības tam, **lai noskaidrotu dažu tendenču, kas nav ilgtspējīgas, savstarpējās sakarības**. Tiks meklētas iespējas pozitīvās sinerģijas palielināšanai un piespiedu izvēles samazināšanai. Piemēram, veicinot pārorientēšanos no sauszemes transportlīdzekļu izmantošanas uz dzelzceļa pārvadājumiem, ir iespējams samazināt siltumnīcas efektu izraisošu gāzu emisiju un tajā pašā laikā mazināt sastrēgumus (atrodot abējādi izdevīgu risinājumu). Vēl viens piemērs tam varētu būt investīcijas fundamentālu tehnoloģiju izmaiņu panākšanai, kas līdztekus varētu radīt labāku konkurētspēju un tajā pašā laikā uzlabot vides kvalitāti un sociālo kohēziju.

---

[22] estāžu nolīgums par labāku regulējumu, OV C 321, 31.12.2003., 1. lpp.

5.4. Uzdevumu, mērķu un pagrieziena punktu noteikšana

2001. gada stratēģijā ietvertā pieeja bija noteikt vidēja termiņa centrālos uzdevumus, kur katrs uzdevums attiecas uz vienu no tendencēm, kas nav ilgtspējīga, un noteikt vairākus pasākumus to risināšanai. Stratēģijas pārskatīšanā tiks apstiprināta nepieciešamība skaidrāk noteikt uzdevumus, mērķus un attiecīgos izpildes termiņus, lai pievērstos darbībai prioritārās jomās un varētu novērtēt sasniegumus.

Kaut arī tendencēs parādās ilgtermiņa problēmas, kurām būs nepieciešami ilgtermiņa risinājumi, sabiedrības virzību pareizā gultnē var apliecināt vienīgi tad, ja tiek skaidri noteikti vidēja termiņa mērķi un tiek novērtēti sasniegumi. Tādēļ ilgtermiņa uzdevumu noteikšanu nedrīkst interpretēt kā rīcības atlikšanu uz vēlāku laiku.

Tādēļ pārskatītā stratēģija parādīs jaunus centrālos uzdevumus saistībā ar katru no tendencēm, kas nav ilgtspējīgas, un noteiks pagrieziena starppunktus, kuri ļaus ES uzraudzīt faktiskos sasniegumus. Ar darbību saistītie uzdevumi un rīcības plāni tiks noteikti attiecīgās nozares iekšējās un ārējās politikas nostādnēs, un tie būs arī galvenie politisko iniciatīvu īstenošanas un uzraudzības līdzekļi, tostarp starptautiskās saistības, par kurām vienojās Tūkstošgades deklarācijā un Barselonas un Monterijas samitos.

5.5. Efektīvas uzraudzības nodrošināšana

Gēteborgā pieņemtais lēmums nodrošināt stratēģijas ikgadēju uzraudzību pavasara Eiropadomes sanāksmēs nav devis gaidītos rezultātus. Stratēģijas pārskatīšanas gaitā tiks izstrādāta ziņošanas sistēma. Tā būs orientēta uz īstermiņa un vidēja termiņa stratēģijas uzdevumu izpildi, pēc iespējas apvienojot un vienkāršojot pašreizējos ziņojumus par ilgtspējīgas attīstības jautājumiem. Tiks arī skaidrāk noteikta iestāžu atbildība (konkrēti Eiropadomes un Eiropas Parlamenta pienākumi) šajā uzraudzības procesā.

Uzraudzība konkrēti pamatosies uz ilgtspējīgas attīstības rādītājiem, kurus ir izstrādājusi Komisija. Tie cita starpā norādīs dažādus rādītājus, kas izstrādāti nozaru plitikas procesos, un sintēzi, kas iegūta no šiem strukturālā kopuma rādītājiem, kas uzrauga, kā tiek sasniegti Lisabonas reformas plānā noteiktie mērķi. Vairāk pūļu tiks veltīts turpmāko modeļu izstrādāšanai, prognozēm un turpmākai zinātnisko datu vākšanai, kas sekmēs efektīvu uzraudzību.

5.6. Īpašumtiesību stiprināšana un sadarbības uzlabošana ar valsti un privātpersonām visos līmeņos

Ir nepieciešama turpmāka darbība, lai uzlabotu izpratni, mobilizētu un iesaistītu visu līmeņu ieinteresētās puses. Ir jābūt skaidrībai par to, kurš ir atbildīgs par konkrēto darbību un kurā laikā., un kurš segs izmaksas. Šim nolūkam Komisija pētīs iespējas par to, kā radīt efektīvu sadarbību ar ražotājiem, arodbiedrībām, nevalstiskajām organizācijām un patērētāju interešu aizstāvjiem jo īpaši, lai apspriestu veidus, kā ierobežot tendences, kas nav ilgtspējīgas, un kas noteiktas pārskatīšanas kontekstā.

Tiks meklēta ES, globālo, valstu, reģionālo un vietējo iniciatīvu stiprāka saskaņotība, veicinot ilgtspējīgu attīstību. Iespējamās darbībās iekļaujot kopēju prioritāšu apzināšanu saskaņā ar katru centrālo uzdevumu; savstarpēja mācību procesa uzsākšana, iesaistoties dalībvalstīm un/vai reģioniem; mehānismu izveidošana pastāvīgai informācijas par labo praksi apmaiņai.

Savienībai arī vajadzēs pastiprināt centienus stimulēt turpmāko darbību citās pasaules daļās – gan rūpnieciski attīstītajās valstīs, gan pārejas tipa ekonomikas valstīs un jaunattīstības valstīs. Komisija arī centīsies veidot dialogu par ilgtspējīgas attīstības uzdevumiem ar partneriem ārpus ES, jo īpaši ar pārvaldēm un pilsonisko sabiedrību trešajās valstīs, kā arī ar starptautiskām organizācijām un NVO, kam interesē globāli jautājumi.

6. TURPMĀKIE PASĀKUMI

Komisija aicina Eiropadomi, Eiropas Savienības Padomi, Eiropas Parlamentu, dalībvalstis, reģionālās iestādes un visas pilsoniskās sabiedrības grupas sniegt atzinumus par ierosinātajiem stratēģijas mērķiem. Pirmā iespēja apspriešanai būs ieinteresēto pušu forumā, ko 2005. gada 14. un 15. aprīlī organizē Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja. Vēlāk tajā pašā gadā Komisija izklāstīs ES pārskatīto ilgtspējīgās attīstības stratēģijas priekšlikumu.